

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 12 NOVEMBER 1916.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Fru Elizabeth Laurin med sina döttrar Brita och Barbro.

Ett offer för sin moderskärlek.

ETT OFFER FÖR DEN ALLT UPPOFFRANDE omsorg, som endast en mor kan ge sitt sjuka barn, så gick fru Elizabeth Laurin ur tiden. I det vackra hemmet villa Ekarne på Djurgården finns nu endast en liten flicka och en af sorg nedbruten make. En häfelig skarlakansfeber, ådragen under vården af den äldsta dottern bortryckte natten till söndagen den 5 november fru Elizabeth Laurin, född Emery, maka till herr Thorsten Laurin, en af cheferna i P. A. Norstedt & Söner. Hon följde sin dotter Barbro, som gått bort endast ett par dagar tidigare. En lifskraftig ung mor, som försvinner ur familjekretsen, där hennes plats af ingen annan kan fyllas — hvilket tragiskt öde. Hvilken dubbelt smärtsam förlust i detta fall, då en i det godas tjänst outtröttligt verksam människa för alltid nedlägger sitt

arbete. I de vidaste kretsar inställer sig tom-

heten, och de närmaste känna den svidande smärtan som någonting oförklarligt.

Elizabeth Laurin kom som främling till oss för femton år sen, men det dröjde icke länge förrän hon införlivat sig med sitt nya fädernesland. Afkomling af en af de bästa släkterna i Nya England tillhörde hon genom sin härstamning från lärdomsstaden Cambridge i Massachussetts, en kulturälskande och andligt vaken ras. Hon kom därför att i rikt mått dela sin mans konstnärliga intressen och deltaga i hans arbete. Som värdinna i ett sällsynt vackert hem, i hvars skapande hon lifligt deltog, var hon för sina många vänner och gäster en älskvärd personlighet. Men främst var fru Laurin mor och maka och genom sin varma och vänliga natur drefs hon att utsträcka sina moderliga omsorger äfven utom hemmet, bland annat ombesörjde hon hälsosamma

ferievistelser åt den talrika Norstedtska arbetarpersonalens barn.

Under sista året af sitt lif har Elizabeth Laurin nedlagt en god del af sin fäderneärfda energi och människokärlek på att förmedla krigsfångars korrespondens mellan deras hem och fånglägren och utdela gåfvor. För denna af kronprinsessan ledda verksamhet har hon visat ett varmt praktiskt intresse och de vänskapsband som knöto Elizabeth Laurin till Sveriges kronprinsessa blefvo därigenom än fastare. Då invalidtransporterna passerade Hallsberg var det icke ovanligt att se fru Laurin bland dem, som gingo omkring bland de sårade och sjuka och försökte lysa upp deras gråa tillvaro på ett eller annat sätt. Om än andra göra detsamma, så blir i alla fall äfven där ett tomrum, tomrummet efter en god kvinna.

NUET OCH FRAMTIDEN.

För Idun af ELIN WÄGNER.

ETT KNOPPANDE BJÖRKRIK SLÅR UT I grönska, när man kastar det på elden.

Så ha också långsamt skeende utvecklingsprocesser under kriget nått en hastig mognad. En af dem är förskjutningen af kvinnoarbetet. Omflyttningen af den ledigvordna kvinnliga arbetskraften från ett departement i världshushållningen till ett annat skedde förut endast steg för steg med framslötter och reträtter. De flesta män och kvinnor förstodo knappast hvad det var som skedde. Man diskuterade de enskilda fallen, man sökte förklaringen här eller där, i smittosamma exempel eller i enskilda lynesdrag, i stället för att söka den i en obönhörlig ekonomisk lag. De senaste årtiondena ha kännetecknats af kampen om arbetet mellan män och kvinnor och af begreppsförvirringen under denna kamp. Männerna ha ansett sig ha sentimentala och ekonomiska skäl för att söka hålla kvinnorna en bloc inom marginalen, men i praktiken ha de måst böja sig för en lag, som var starkare än de. Kvinnorna kunna också ha haft skäl för att önska slippa möta de problem, som måste lösas af den yrkesarbetande kvinnan, men äfven deras flertal har måst följa med strömmen och göra det bästa af det. Somliga ha känt stolthet, andra grämlse öfver hvad som i själva verket varit nödvång. Kvinnans rätt till arbete har i själva verket icke varit erkänd. Ja, man kunde före kriget spåra tydliga tecken på att de åter hoppfulla reaktionära krafterna kände sig för efter möjligheter att så småningom mota henne bort från arbetsmarknaden.

Hvem skulle ha trott, att det skulle bli världskriget förbehållet att bereda kvinnorna rum och med ett språng föra förhållandena framåt? Det är i alla fall så, och man kan säga, att världskriget gifvit dem rätt, som påstått att kvinnornas framtid trots allt låg i yrkesarbetet, och att de måste inrätta sig därefter. Det är ingen öfverdrift att påstå, att problemet att hålla samhället i gång under det långa kriget skulle varit olösligt, om kvinnorna slått kvar i utveckling, där man helst velat behålla dem ungefär i midten på 1800-talet. Skulle kvinnorna kunnat gå ur det skyddande hemmet, obekanta med världen och ovana att röra sig där, direkt till det kräfvande arbetet, de mångfaldiga yrken de nu bekläda? Nej, omöjligt. De många banbryterskorna, de, som voro de första här och de första där, men som nu hvila i sina grafvar, voro förutsättningar på sitt sätt och utan att veta det för samhällenas styrka i en tid af enorm påfrestning. Det långsamma nedbrytandet af fördomarna och den långsamma träningen var nödvändig för prestationen af i dag i de krigförande länderna. Den kvinnotyp, tiden behöfde, fanns skapad. De, som hånade den under skapelsearbetet, erkänna den nu. Vi höra det ständigt från alla håll. De inse, att hon som sitter på en droffningtron eller slingrar sig kring ekens stam, är otänkbar som normaltyp under den tid som är. Kvinnan hvars lif börjar och slutar med erotiken passar heller inte eller står sig i världskrigets eldprof. En sådan kvinnotyp paralyseras, när hon beröfvas hufvudvillkoret för sitt lif. Hon duger icke till sjuksköterska, icke till änka, icke till ensamhet.

Och vi behöfva, framtiden behöfver icke blott en kvinna, som kan arbeta, utan också

en som kan vara ensam, på egen hand fylla ut och finna en form för sitt lif. Den europeiska kvinnan som nu ung träder ut i lifvet möter där sannolikheten af att nödgas lefva i ensamhet. Disproportionen mellan män och kvinnor är så stor, att en mängd kvinnor måste bli utan män, såvida de icke vilja gå in på att dela en man med andra. I en sådan situation måste vi vara tacksamma för hvarje uns af värdighetskänsla och självbehärsning som kvinnorna äga, tacksamma för det uppfostringsarbete, som är undångjort af kvinnosakskämparna — såvida naturligtvis vi hålla på monogamien som ideal och hålla på den västerländska formen för samlif i motsats till den österländska. Det är svårt att säga om männen komma att ta konsekvensen af sitt erkännande af den kvinnliga arbetsmyretypen ända därefter att de föredra den vid det erotiska urvalet. Om man finge döma af erfarenheten är det väl snarare troligt, att de komma att först och främst ta hand om de kvinnor, som ha svårast att vara utan dem. Det måste i hvarje fall bli öfver en stor grupp af kvinnor, som icke dras in i familjelifvets ring, som måste gå ut i världen och sköta sitt arbete ensamma, och hvilas hjärtan måste bli deras kloster, sedan det icke längre finnes någon tillflykt bakom vigda murar. Det är intet glädjande perspektiv men det är i alla händelser bättre än de visioner af harem, som ibland dyka upp, harem som drifbank för soldater af 1935 års klass. Det skall medges att den allmänna fattigdomen kommer att bli en god bundsförvant åt dygden. Mänskligheten får lära sig att nöja sig. Men i alla fall ligger sedernas renhet och uppehållande af kärlekslifvets ideal också i deras händer, som veta att afstå.

Från hvilka sidor man än ser saken, blir resultatet alltså det, att den själfständiga kvinnotypen med stor arbetsprestation, den moderna kvinnan m. a. o., visar sig vara den som bäst anpassar sig för dagens och mor-

gondagens kraf. Man kan inte förutsätta, att hon i likhet med undervattensbåtar och groft artilleri skulle vara en uppfinning som gör nytta endast i krigstid. Efter kriget får man ingen användning för förstörelseredskap men väl för uppbyggande krafter, för plikttröhet, tålmod och förnöjsamhet. Därför är det troligt, att den nya kvinnotypen kommer att hålla sin ställning efter kriget. Den själförsörjande är nu definitivt etablerad i tillvaron. Hennes specifika problem finnas alljämt kvar, men man kommer inte längre att ta bort tid med att diskutera, hur man skall kunna undgå dem. Man får se till hur de kunna lösas. Äfven arbetsgifvaren måste komma därefter, att han tar hänsyn till arbeterskan = husmoderns önskemål i stället för att rata henne som arbetskraft.

Det är en ganska prosaisk form för tillvaro, som visar sig för inbillningen i framtiden. En författare som har detta klart för sig, är H. G. Wells. Han ser framtidens kvinna nykter och dämpad, en arbetsträl som mannen. Hon får mycket liten plats för koketteri och romantik under sitt dagliga arbetslif. Hemmet kommer inte längre att bli hvad det var, det får en ny typ. Det blir inte afgjort och alltid kvinnans värld och arbetsplats. Wells har intet ord af beklagande öfver sitt framtidsperspektiv, tyckes snarare beundra den nya kvinnotypen. Han ser antagligen, att hon bär arbetets adelsmärke.

Tecken tyda på att rösträttsfrågans lösning med de nya förhållandena också är gifven. Kvinnan kommer att i det ena landet efter det andra upptas som samhällsmedlem utan många choser, utan öfverspända förhoppningar på att hon skall kunna uträtta underverk ögonblickligen. Hon har visat en oanad praktisk anpassningsförmåga, fosterlandskärlek och ambition. Hon har också visat sin osjälfständighet. Hon kommer inte att förmå prägla samhället hvarken i dag eller i morgon med sin kvinnliga egenart, sitt tänkande eller sin vilja. Hon är barn af sitt samhälle och fången i sin tids villor.

De, som spunnit romantiska drömmar kring kvinnans uppvaknande, hennes mission och framtid i världen måste ränsa bort dem. Kvinnornas tåg in i samhället är mindre ett korståg än en folkvandring mot nya betesmarker. Endast de mera medvetna och reflekterande skola samtidigt med bröd begära kunskap och andlig frihet. Endast sällan skall den öfver århundraden utdragna utvecklingen med dess dunkla längtan och dunkla drömmar sammanpressas i en enda själ och skjuta som en eldstråle mot höjden.

Det faktum att kvinnornas arbetskraft och arbetsinsats vunnit ett hastigt erkännande må icke förleda oss att tro, att vi kunna räkna med en snabb utveckling öfver hufvud. Snarare måste vi lära oss att räkna med tidsmätt, som tyckas svindlande för oss kortfärdiga människor. Kvinnornas ställning i gemen till kriget, deras försoning med dess nödvändighet, har lärt oss hur långt de ha kvar blott till att våga lita på sin intuition och sitt sunda förnuft och frigöra sig från makten af slagskämpeideal, som öfverlevat sig själva.

Den sanna kvinnligheten behöfver inte bara befrias, den måste uppdras ur sitt frö till växt och blom.

Jag längtar hem.

INGENTING ÄR SOM DU, SOM DU,
lilja djupt i mitt hjärta.

Bergen mörka på jorden stå,
våldiga stormar sjunga,
strålände stjärnor i himmelen gå,
i rymden den sofiga, tunga.

Ingenting är som du, som du,
lilja djupt i mitt hjärta,
inte de våldiga berg som stå
stolta i stormens vrede,
inte de längtände stjärnor små
djupast i rymdens rede.

Ingenting, ingenting är som du,
lilja djupt i mitt hjärta,
ingenting strålar som du, som du,
lilja djupt i mitt hjärta.
Hvar morgon vill jag vattna din ljusa rot,
bitfida om morgonen
med blod, med mitt blod,
att inte du må förvissna.

PAR LAGERKVIST.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halvt år.....	< 3.50	Halvt år.....	> 5.—
Kvartal.....	< 1.75	Kvartal.....	> 2.50
Månad.....	< 0.75	Månad.....	> 0.90

Iduns byrå och expedition, Stockholm, Mästerns väg 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utländska annonser:
35 öre å textside.	35 öre efter text. 40 öre
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20% förh. för särsk. begärd plats.

MATTEO. Af Friedrich Hebbel.

Öfversatt af Erik Norling.

Friedrich Hebbels drama "Judith", som nu med stor framgång uppföres å Dramaliska teatern, torde ha gjort att den hittills i Sverige ganska litet kände tyske diktaren vunnit publikens

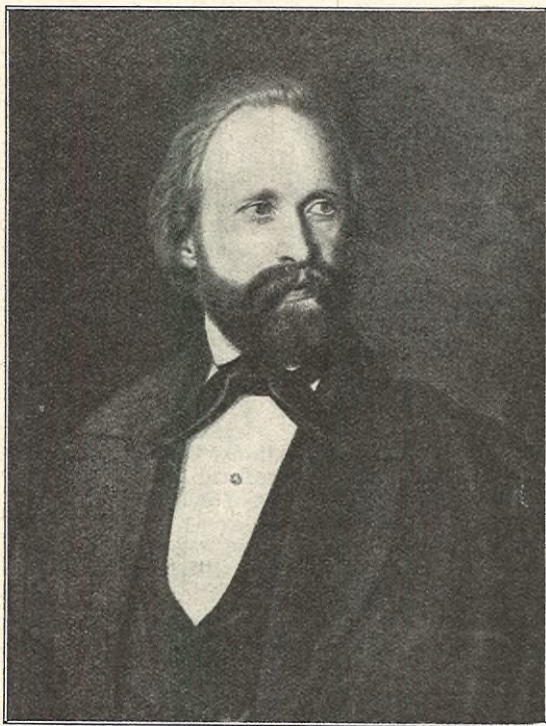
FASTAN MATTEO VAR EN UNG MAN AF låg härkomst och icke blifvit utrustad med några särskilda talanger, hade han genom sin tjänstaktighet och sitt stillsamma, anspråkslösa väsen gjort sig omtyckt och väckt förtroende. I sin hemstad Genua fick han åtskilliga uppdrag, som han utförde omsorgsfullt och pålitligt; man betalade honom bra, och han var så nöjd med sin blygsamma ställning, att han i sina böner till himmelen aldrig begärde något annat än att i evighet få behålla det så som han hade det. Han var en af dessa lyckliga, som se lifvets mening i lifvet själf.

Matteo blef sjuk, han angreps af de mest elakartade koppor och fick lida mycket. Under sjukdomen vidgades med ens kretsen för hans önsknings.

— Hur skönt vore det inte nu, om en älskande kvinna sutte vid din bädd och sökte lindra dina plågor och stilla din otålighet.

Så tänkte han, där han låg maktlös och blind, och i sin ensamhet utmalade han för sig denna lockande syn med stort välbehag. Näst in till honom bodde en åldrig änka med sin enda dotter, Felicita, som vanligen var ute i deras lilla trädgård redan då Matteo bitida på morgonen gick till sina sysslor, och brukade svara vänligt på hans vänliga hälsning. Han hade alltid kallat flickan för sin morgonstjärna och haft sin innerliga glädje af hennes milda, vederkvickande skönhet. Dock hade han aldrig kommit på den tanken att söka vinna hennes kärlek — knappt ens att han känt sig skyldig att då och då tala ett par ord med henne. En underlig dröm, som kom öfver honom under hans sjukdom, gestaltade detta på ett ögonblick annorlunda. I drömmen tyckte han, att han förlorat något och själf icke visste, hvad detta något var. En oerhörd ångest fyllde hans bröst, tårar störtade från hans ögon, och förtviflad sprang han genom stadens gator. Då stod Felicita plötsligt inför honom och frågade med sin blida stämma: — Hvad söker du, Matteo? — Dig, dig, Felicita, utbrast han jublande. — Så kom då, sade hon och såg leende på honom. Hänförd ville han trycka henne till sitt bröst, men hon ropade: Följ efter mig! och svingade sig uppåt som på vingar. — Ack, jag har ju inga vingar, sade han. — Om bara din längtan till mig är riktigt stark, får du dem. Och med den frösten såg han henne försvinna i de gyllne molnen.

Denna dröm fortsatte Matteo att drömma äfven i vaket tillstånd. Han beslöt att berätta den för Felicita, så snart han blifvit frisk, och att därvid se henne riktigt djupt in i ögonen. Ändligen var han så pass återställd, att han kunde lämna sitt rum. Med varm hand skänkte han resten af sina små besparingar åt den gamla kvinna, som vårdat honom nödtorftigt under hans sjukdom, och med en illusorisk känsla af att vara långt rikare än någonsin förr steg han ut i det fria för första gången på mycket länge. Det hände sig, att också Felicita, hvars fönster hans blick sökte först af allt, i samma ögonblick kom ned i sin trädgårdstappa. Hon bar en dyrbarare utsmyckad dräkt än han någon gång förr sett henne bära, de stora högtider-

Friedrich Hebbel.

na icke ens undantagna; en präktig sidenklädnad omslöt hennes ädla gestalt, och ett guldkors, besatt med röda stenar, glänste på hennes hals. Det underliga sammanträffandet och flickans ovanliga utstyrsel gjorde ett mäktigt intryck på Matteo; hon tycktes honom en öfver all beskription härlig klenod, af den gudomliga makt, som vakade och rådde öfver honom, utsedd till hans belöning efter den genomgångna hårda pröfningen. Ovillkorligt knäppte han händerna och lutade sig mot ett träd; darrande af sällhet och vemod glömde han bort att hälsa.

— Stackars Matteo, ropade Felicita redan på afstånd — men gode Gud, så ful du har blifvit, utbrast hon förfärad, då hon kommit närmare och såg honom i ansiktet.

— Sää? sade han doft. Flickans plötsliga utrop hade träffat honom i hans innersta som en dödande pil.

— Jag blef så öfverraskad — förlåt mig det dumma ordet — började hon efter någon tystnad — det var inte min mening att häna din olycka.

— Jag har allt skäl att tacka dig för att du varit min spegel, sade han bittert — det fattas mig verkligen en sådan.

— Du är ond på mig, Matteo, men du måste förlåta mig; du måste göra det så mycket hellre som jag är trolofvad. Du vill väl inte förbittra de skönaste dagarna i mitt lif?

Matteo stirrade på henne. Hon fattade hans hand och forfar: Ser du, i morgon står jag brud, och till tecken på att du inte längre är ond på mig skall du komma med på mitt bröllop, du också; min mor blir glad öfver att få se dig.

Matteo svarade inte ett ord, han vände sig om och gick långsamt tillbaka till sin kammar. Han började gråta bittert, och då hans blick föll på krucifixet, som hängde öfver hans bädd, vände han ryggen åt den förnekronte Frälsaren i ett ögonblick af häflig vrede, ty han kände det, som om den högste guden grymt missbrukat sin allmakt och endast för att häna och förlöjliga honom, vändt sin nåd från honom. Men i nästa stund före-

uppmärksamhet. Det är därför Idun här nedan i öfversättning meddelar en af den klassiske författarens prosaberättelser, Matteo, som prof på Hebbels novellistiska konst.

kom honom denna tanke som en fräck smädelse mot den eviga kärleken och djupt förkrossad kastade han sig på knä för bilden och snyftade häftigt.

— Straffa mig så som du vill och måste, jag har förtörnat dig och jag förljänar mitt straff.

Han reste sig underbart styrkt och tog sig för att göra krucifixet rent från spindelväf. — Gud vare lof, att jag är fattig, sade han högt för sig själf, på så vis får jag ingen tid till förtviflan. Visserligen kommo honom nu på nytt klara tårar i ögonen, men han prässade med våld tillbaka sin smärta i bröstet och gick ut för att besöka de hus i staden, där han var bekant och bedja om sysselsättning af något slag.

— Hvad är du för en? Med den frågan mötte honom frun i huset på det första stället han sökte upp.

— Jag är Matteo, svarade han förvånad.

— Matteo? Det är omöjligt. Matteo var ju en frisk, käck pojke med ett ansikte, som man godt kunde se på, men du ser ju ut, som om du hade blifvit flådd.

— Jag har legat sjuk, sade Matteo knappt hörbart.

— Det måtte ha varit en besynnerlig sjukdom. Gå din väg, karl, och kom inte tillbaka hit igen. Man blir illamående af att se på dig.

Frun vände sig bort med en åtbörd af ovilja. Matteo stod som förlamad och följde henne med blicken. Då han äntligen bemannat sig så pass, att han kunde lämna huset, upptäckte han en spegel på väggen och steg fram till den.

— Är det verkligen jag? utbrast han förfärad, då spegelglaslet visade honom i stället för hans forna drag ett vederstyggligt virrvarr af ärr och blåsor. Han såg in i spegeln ännu en gång och uppfylld af en dof vrede spottade han på det ansikte, som med hotfull tydlighet mötte honom i den klara rundeln. — Den som ser så ut, kan inte annat än förakta sig själf, sade han. Han blef stående länge framför spegeln, som om han genom att uppta denna syn i sitt medvetande velat göra sig okänslig. Därefter ropade han med en blick mot himlen: — Tacksägelserna för mitt tillfrisknande tar jag tillbaka! och skyndade bort. Han uppsökte efter hand alla de hus, där han före sin sjukdom på något sätt förstått att göra sig nyttig; men öfverallt såg han sig afvisad, antingen därför att någon annan person under mellantiden kommit i hans ställe eller därför att hans yttre ingaf motvilja. I somliga hus fanns verkligen intet arbete för honom, och i några andra familjer slutligen fann man hans klädsel alltför illa medfaren och figgaraktig — nöden hade tvungit honom att sälja sina få snygga plagg. Snart blef han också uppsagd af sin värdinna, då han var ur stånd att betala hyran; han måste lämna sin bostad och hade numera inte tak öfver hufvudet. En stum förbittring, som i början icke vände sig mot världen utan mot honom själf, bemäktigade sig honom; kränkningar och förödmjukelser tycktes honom välkomna och blefvo ett behof. Endast hvar gång han

S:ta Birgittaskolan

Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyrlar, Broderier och Spetsar i största urval.

Regeringsgatan
19-21

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Konstindustri och hemslöjd.

Två utställningar.

Louise Adelborg.

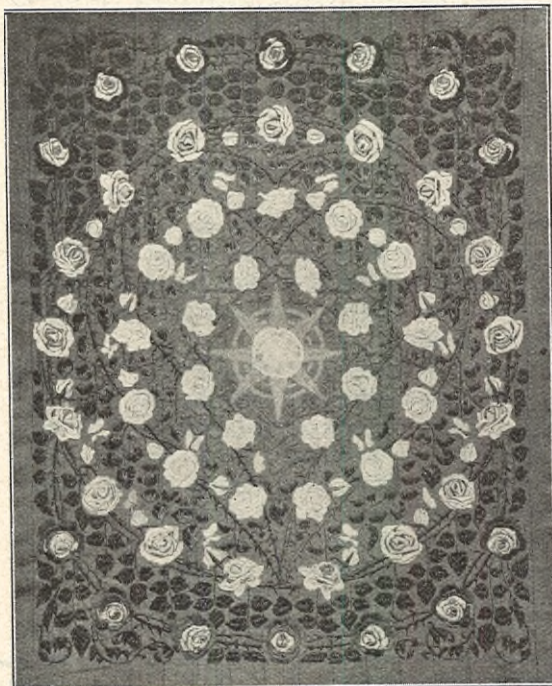
HOS GUMMESONS pågår för närvarande en liten exklusiv utställning af keramik och bonader, som ha fröken Louise Adelborg till upphof. Det är mest elektrisk armatur, som fröken Adelborg skapat, och man må vara henne tacksam för att hon slagit sig på detta område, som alljämt är mycket försummadt. De lampor, som utställas, äro delvis unika i det att fröken Adelborg efter

ter en af henne själf uttänkt metod bränt och målat leran, delvis fabriksarbete efter modell utförd vid Rörstrand. Svampar och blommotiv äro de utmärkande dragen för dessa lampor, som i allmänhet lyckats bra. Hvarje nytt försök är välkommet, då det gäller en förbättring af modellererna till elektrisk armatur.

Bonaderna, som äro sydda med silke på groff linne i någon neutral ton, ha ett genomgående drag af sträng och på samma gång rik formgivning. Fröken Adelborg har i hvar och en af dem inlagt en symbolisk mening. Den här reproducerade framställer den ideella kärleken. Midtpunkten, en stjärna, betecknar idealen med en pärla som renhetens symbol. De brinnande röda rosorna betyda naturligtvis kärlek och deras grenar bilda två i hvarandra flätade hjärtan. Den grågröna bottenväfven har ett rött inslag som bildar rutur: det är hvardagen som lifvas upp af kärleken. Icke genom symbolik enbart blir man konstnärinna, men när denna förenas med ett lyhördt sinne för form och färg, kan man ingenting invända mot att det ligger en tanke bakom de vackra, linjefasta mönstren.

Djursholms konst- och hemslöjdsaffär

vid Engelbrektsgatan har öppnat en rikhaltig utställning för hösten. Man finner där så godt som alla Sveriges län representerade med de verkligt förträffliga alster, som de kunna åstadkomma i hemslöjdsväg. Skåne har utom sina kända väfnader bidragit med en samling metallslöjd i koppar och mässing, som är mycket tilltalande. Vidare finnes praktiska nöthärsväfnader från Öland, det mest silkesfina lärft från Kronobergs län, hemtrefliga vantar från Hulfts bruk på Kolmården, knytning från Hälsingland och luftiga spetsar från Vadstena. Den vackra lokalen, där Djursholms hemslöjdsaffär är inrymd låter utställningen komma väl till sin rätt.

Symbolisk bonad. Af fröken Louise Adelborg.

till sina många gamla sår mottog ett nytt, kände han sig lefva.

Då han en kväll dref genom gatorna för att se sig om efter husrum för natten, vinkade en förnämt klädd herre honom till sig.

— Känner du signor Barbarucci?

— Ja, det gör jag. Inom en timme går han förbi här. Men hvad har jag med det att göra?

— Han får inte öfverleva morgondagen. Se här, tag det här!

Med dessa ord tryckte han några mynt i Matteos hand. Uppretad kastade Matteo dem för hans fötter.

— Såå, skulle jag ha misstagit mig? Det trodde jag inte, sade den främmande mannen öfverraskad och med en försmädlig blick på Matteo. Han tog upp sina pengar och gick sin väg.

För Matteo kändes det i detta ögonblick, som hade en osynlig hand afklippt den sista tråd, som ännu höll honom fast vid fillvarons bättre sida. Med gnisslande tänder mumlade han: Det måtte ligga ett återsken af helvetets eld öfver mitt ansikte nu för tiden, eftersom någon kan våga att stiga fram till mig och utan vidare föreslå mig det allra ohyggligaste, som om just det vore mitt naturliga handverk. Om man inte får synas annorlunda än man är, så skall man inte heller vara annorlunda än man synes, det inser jag nu och efter det skall jag rätta mig.

Signor Barbarucci kom gående nedför den frånga gatan.

— Ah, tänkte Matteo, nu äntligen förstår jag, hvarför min far, då han dog, lämnade mig i arf en dolk hellre än ingenting. Om jag bara hade den på mig nu! Då jag sist släpade den, var det helt enkelt därför att den blifvit rostig. Det var bra i alla fall, att jag gjorde det.

En mänskligare känsla intog honom åter.

— Innan jag blir en mördare skall jag försöka mig som tiggare — men bara för denna enda gång, i händelse jag blir snöpligt afvisad, det svär jag.

Han gick emot signoren och bad om en allmosa, inte just i någon ödmjuk ton. Denne, som kom från ett gladt lag och var berusad, tog fram sin börs och sade, i det han räckte Matteo ett tungt mynt: — Du får det här. Jag har vunnit det på spel.

Matteo ämnade just säga ett "Gud belöne er!" och af medlidande tillfoga en varning för mördare, men han återhöll bäggedera och knöt näfven, ty signoren ropade, i det han raglade åt sidan: — Jag bor vid kyrkan S:t Petri och Pauli. Jag säger dig det, så du vet, hvar du kan träffa mig, när du framdeles tänker gå och hänga dig — jag skall betala reppet åt dig.

Matteo tog och kastade myntet i hufvudet på honom. Signoren blef förskräckt och aflägsnade sig skyndsamt. Matteo såg myntet lysa i mänskenet och böjde sig ovillkorligt ned för att åter ta upp det. Men han drog tillbaka sin hand och i stället satte han foten på det och trampade ned det i jorden, i en känsla af äkta mänsklig stolthet och på samma gång af fruktan för att pengarna, när han väl hade dem, i morgon kunde komma honom att vackla i det beslut han fattat.

Nästa afton var inne. Matteo hade sofvit hela dagen för att glömma sig själf och Gud och all världen. Till sist väckte honom hunger. Det ansändigaste, minst uppseendeväckande sättet att begå själfmord, det stillsamma ihjälhungerandet, som en af lifvet misshandlad nog eljes gärna skulle välja, är tyvärr också det svåraste — åtminstone det, tycker man, borde vara annorlunda.

Matteo sprang upp, drog fram dolken, som han haft gömd vid sitt bröst och som han

hämtat hos sin förra värdinna tidigt på morgonen. Han stötte den i ett träd. En klar saft sipprade ut ur barken, och samtidigt föll en mogen frukt från toppen.

— Du träd, utbröt Matteo, du är som världen — först en stöt, så en frukt!

Girigt sträckte han sig efter den nedfallna frukten, men snafvade öfver en af de trädrotter, som sköto upp ofvan jord, föll omkull och stack sig på dolken i sin ena hand. Blodet strömmade; han betraktade det allvarligt och sade: Man svimmar inte af att se blod flyta.

Hasligt, som alltid i Italien, bröt natten in, och Matteo begynte sin vandring genom gatorna.

— Den första bästa, som kommer i min väg, är den rätta, mumlade han, då steg hördes på afstånd. Men ödet log åt hans ed, ty den som först mötte honom var den gamla kvinna, som vårdat honom under hans sjukdom och äfven sedermera hjälpt honom med sina små tillgångar.

— Hvarhän, mor, frågade han, då han kände igen henne vid skenet af månen, som just bröt fram ur molnen.

— Hem — för att gå och lägga mig hungrig, svarade hon — och stiga upp hungrig i morgon igen.

— I morgon betalar jag, hvad jag är dig skyldig, sade Matteo.

— Om du kan det, min gosse, så gör du en krislig gärning, svarade den gamla och aflägsnade sig.

— Vid Gud, sade Matteo, skall inte den gamla gumman ha mat i morgon; i öfvermorgon vore det kanske för sent.

Vid det han vek in på en smal, dyster gata, där svindelhöga hus utestängde mänskenet, fick han se någon klättra på en stegen, som rests mot terrassmuren på en byggnad, belägen en smula afsides vid en krök af gatan.

— Den där smyger sig troligen till en annans hustru, tänkte Matteo, men jag skall beta honom nöjet, åtminstone för den här gången.

Försiktigt lyfte han undan stegen, lade ned den på marken och bullade på husets port, men så sakta, att det drog om en rundlig tid, innan man hörde något därinne. Äntligen öppnades ett skjutfönster, och en gubbes tunna, darrande stämma frågade, hvem som kom och störde så sent.

— Jag vill bara varsko er om att ni just nu har en visit i ert hus; förmodligen är det en vän, som menar väl med er unga fru, om ni har någon, eller med er dotter. Säkert vore det er oangenämt, om den där nattlige gästen hunne gå sin väg igen, utan att ni fått välkomna honom.

— Ät fanders med ert dåliga skämt, svarade gubben förargad, min dörr är väl stängd och genom nyckelhålet kan bara spöken komma.

— Kärleken har vingar, sade Matteo och lyfte upp stegen från marken — han fruktar minsann inte att bryta halsen af sig och klättra öfver tak som kattorna.

— Mina pengar, mina pengar! skrek den gamle för full hals — Pietro! Nicolo! Tjufvar, tjufvar!

På ett ögonblick blef det lif och rörelse i huset och ljus buros omkring och lyst upp rum efter rum.

— Åhå, är det på det viset, tänkte Matteo, då reser jag upp stegen igen.

Han gjorde så. Men den flyende och eftersatte tjufven som icke återfann den på dess gamla plats, kastade sig i sin ångest från den höga terrassen ned på gatan och tappade i fallet en klirrande penningpåse. Han

blef liggande på marken och jämrade sig, han hade brutit ett ben.

— Nu, sade Matteo, skulle jag stjäla från tjuften — då vore vanvetet rågad.

Kanske hade han gjort så, men det var redan för sent; gubben och hans tjänare störtade ut ur porten med facklor, och från andra hållet närmade sig brandvakten, ditlockad af skriket och larmet. Gubben lyfte först upp penningpåsen, sedan gaf han tjuften en spark och till sist sade han några frostiga ord till tack åt Matteo, men samtidigt fick han ögonen på dennes trasiga kläder; förskräckt befallde han Nicolo att bevaka porten, så att ingen kunde smyga sig in.

Matteo fortsatte sin väg. — Den blifvande mördaren antvadar tjuften åt galgen, sade han med ett bistert löje. Tanken på lifvets outgrundliga motsägelsefullhet grep honom som med klor, världen tycktes honom ett förvirradt kaleidoskop, som framställer klokt och dumt i en brokig blandning utan mål och mening, och det mänskliga förnuftet liknade barnet i sina försök att vrida på stormen, som skakar allt om hvarannat.

Han stannade vid en illa beryktad plats. Att begå ett mord syntes honom nu som ett ingenting; det förekom honom, som om han måste belasta sig med någon tung handling, som ett slags ballast, så att hans tankar inte skulle förvirra sig i det gränslösa, hvirfla bort i den oändliga tomheten.

Efter en liten stund kom en man gatan framåt och ledde sin gosse vid handen. Matteo intog en hotande ställning, men mannen närmade sig honom förtroendefullt och sade:

— Kära vän, det är en förfärligt kuslig trakt det här, och kan man undvika den, så gör man. Om ni inte har något viktigare för er, ber jag er göra mig den tjänsten att följa mig öfver det värsta stycket hem till min bostad — ni skall få bra betalt.

Detta oväntade tilltal hade så när gått Matteo till hjärtat. Men så tänkte han: det är den feges list, som talar på det sättet, och med ett grepp om dolken vid sitt bröst sade han häffigt: ser jag ut som en person man söker beskydd hos?

— Hvad ert utseende angår, svarade mannen helt lugnt och lyfte sin gosse, som klagade öfver trötthet, upp till sig på armen, så tilltalar det mig — jag vet ju, att ni har varit sjuk; från folk, som är vackrare än ni, kommer hela min olycka, fruktar jag. Jag känner till er ganska väl, ni heter Matteo, en af mina vänner har sagt mig mycket godt om er, och jag skulle gärna vilja ta er i min tjänst, men först måste jag veta, hvad min hustru tycker om er.

— Titta, så blank, sade gossen och pekade på Matteos till hälften blottade dolk, som han fått syn på, först när han kommit upp på faderns arm. — Ge mig den där vackra knifven!

I detsamma lutade han sig fram mot Matteo och fick med ett snabbt grepp tag i dolken, drog den ur slidan och ville inte lämna den ifrån sig igen, trots faderns förmaningar.

Matteo tog sig om pannan. Han kunde inte afgöra, om det var en fysisk smärta eller en tanke, som for med ett styng genom hans hjärta. Att den man, han nyss utsett till sitt offer, nu gick helt aningslöst vid hans sida och räknade på hans skydd och hjälp mot andras öfvergrepp, att barnet i ett infall af oskyldig lekfullhet helt enkelt tagit mördvapnet ur hans händer, emedan de skarpa barnögonen sett, hur falsk dess glans var, och att gossen nu lekte med knifven, som kunnat döda hans far, och snart kanske skulle skära itu ett äpple med den eller sprätta upp

sågspånsmagen på sin docka — allt detta tycktes Matteo så underbart och på samma gång så groteskt, så bortom allt mänskligt medvetande. Det föreföll honom, som stode han på hufvudet, ställd på en nålspets, och hvirflades rundt med vindens hastighet. Han tyckte sig med sina ögon kunna uppfatta allt i en enda blink, på en gång alla tings början och slut, och han tvangs att kombinera de allra oförenligaste företeelser. Människan i och för sig var ju egentligen ingenting, det kände han nu; liksom en spegel hade hon sin betydelse endast af den bild hon för tillfället återspeglade.

— Här är mitt hus, sade mannen med ett underligt tonfall och satte ned gossen — stanna här ett ögonblick hos pojken. Jag skall gå in genom en bakväg och kommer sedan och öppnar här framme. Men släpp inte ut någon levande själ här, hvarken kvinna eller karl, allra minst en karl.

Matteo lydde. Hvad som eljes skulle förväntat honom, syntes honom nu helt naturligt. Endast inför det alldagliga, endast om denna lössläppta ström af sällsamma händelser och tillfälligheter återvändt i sin gamla fåra, skulle han känt någon öfverraskning.

Gossen skälde af köld, han satte sig på en sten och slöt ögonen. Matteo böjde sig ned öfver honom och smekte honom.

Då öppnades husets port helt sakta, och en herre, lätt insvept i en präktig kappa smög sig försiktigt ut.

Matteo, som väl mindes de förhållningsorder han fått, trädde i hans väg och sökte tvinga honom tillbaka in genom dörren. Med en häffigt svordom gjorde den okände mannen en vig rörelse och tillfogade Matteo ett sår i armen. Alldeles yr af vrede ryckte Matteo till sig dolken från den sofvande gossen, och med raseriet hos den som blir anfallen af mördare i samma ögonblick han inom sig själf underkufvat tankarna på ett mord stötte han med sådan våldsamt vapnet i mannens hjärta, att denne tumlade baklänges med ett rosslande läte. Han föll mot dörren, stötte genom sin tyngd upp denna och blef liggande liflös på tröskeln.

Nu visade sig barnets far. I ena handen bar han ett rykande ljus, med den andra hade han i häffigaste vrede gripit om sin hustrus långa, silkesmjuka hår och dragit henne efter sig: en blek vacker kvinna med naken barn.

— Har ingen varit här, har ingen synt till! skrek han, är det då spöken, som gå omkring i huset, så att trapporna knarra och dörrarna springa upp? Men jag antar, att fågeln är fångad.

I sitt ursinne släpade han sin unga hustru alltjämt efter sig utan något motstånd från hennes sida. Plötsligt snafvade hon öfver den mördades kropp, som hvarken hon eller mannen lagt märke till, och föll omkull.

Skräckslagen reste hon sig. Först af de röda fläckarna på hennes hvita klänning, som kommit emot den dödes ännu blödande sår, märkte hennes man, hvad som händt och förstod sammanhanget. Han lyste öfver likets ansikte och stod ett ögonblick stel af fasa. Men därefter sade han: — Bra gjort, Matteo!

Iduns romanbibliotek 1917.

För att tillmötesgå en från många håll inom vår läsekrets uttalad önskan kommer Iduns Romanbibliotek att fr. o. m. den nya årgångens början åter uppställas på det förut alltid tillämpade sättet, nämligen i bokform, så att romanerna vid årets slut kunna inbindas.

Bra, att du befriade mig från det här arbetet. Den mannen hade jag i alla fall inte kunnat döda, han var min vän sedan ungdomen.

Matteo stod där, som om han väntat, att ett berg i nästa minut skulle störta öfver honom med hela sin tygd; ovillkorligt kastade han en blick på den han dödat. Signor Barbaruccis vanställda ansikte grinade emot honom. Och nu tycktes det honom med ens lätt att bära den gärning han begått, så mycket hellre som hans arm just började göra ondt.

— En läkare, hämta hit en läkare! skrek den unga kvinnan och kastade sig öfver liket med en gränslös kärleks häffiga smärta.

— Äh, du galning, utbrast hon, sprang åter upp från den döde och rusade på Matteo med en furies raseri, rök till sig dolken och stack efter honom. Hennes man knuffade undan henne i en vrå, och Matteo sade, i det han lyfte upp sin blödande arm: det var jag, som blef anfallen, jag bara försvarade mitt lif.

— Ditt lif, din usla hund; du borde rodna af blygsel öfver att du lever ännu och att han är död, han som gick som ett ljus genom världen. Förbannelse öfver den hand, som hadanefter ger dig bröd och vin!

— Du har uttalat din egen dom, sade mannen, ty redan i afton skall du, just du, ge Matteo mat och dryck och hans arm skall du också förbinda.

— Den arm som dödat min älskade — aldrig! Hon slog till ett hvasst hänskratt.

— Tig, sköka — ropade mannen, djupt bleknande, — nu skall du dö... Han tog ett språng emot henne; hon hukade sig ned med händerna för ögonen. Gossen sprang emellan dem och omfattade den rasande mannens knän, men fadern stötte honom ifrån sig med sådan ursinnig kraft, att han tumlade långt bort och stötte sitt lilla hufvud mot den hårda väggen, där han sjönk ned utan ett ljud.

— Store Gud, utbrast Matteo rysande och tog upp ljuset, som fallit till marken och nästan slocknat — ni har slagit ihjäl ert barn!

Mannen hade gripit sin hustru vid strupen. Han vände nu långsamt på hufvudet och sade: du ljuger!

— Han andas inte längre, sade Matteo, ifrigt sysselsatt med gossen.

Mannen närmade sig med vacklande gång. På något afstånd från Matteo stod han stilla och mumlade: Hvem vet, kanske är han inte mitt barn...?

— Ditt barn är han, ditt barn, ropade hustrun, jag svär det vid alla helgon i himmelen, som nu vänder bort sitt anlete vid åsynen af fadern, som dödade sitt eget barn.

— Följ efter honom du och säg helgonen, att du bär skulden till allt eländet!

Så sade han, men han rörde sig inte ur fläcken. I detsamma visade gossen ett svagt lifstecken och slog upp ögonen. Men då hans blick föll på den mörkt stirrande fadern, slöt han dem ånyo hårdt.

— Sansa er, sade Matteo, han lever ännu!

När den ängsligt lyssnande kvinnan fick höra detta, kröp hon på sina knän fram till sin make, grep hans ena fot och satte den utan att yttra ett ord på sin böjda nacke. Såsom aldrig förr var hon gripen och förkrossad i sitt innersta, och i ett plötsligt blodrött ljus såg hon hvilken ohygglig förvirring inom alla mänskliga förhållanden, som blir följden af att en kvinna lättfärdigt bryter äktenskapsband.

Mannen lät henne hållas och hade sin uppmärksamhet fäst vid gossen, som först efter en lång stund åter öppnade ögonen. Matteo lyfte då upp honom i faderns armar.

— Jag prisar denna kväll, sade mannen med djupt allvar — visserligen har den på ett

förfärligt sätt bekräftat misstankar, som jag länge haft mot min onaturliga hustru, men den har på samma gång gifvit mig en fast övertygelse om att gossen där verkligen är mitt barn. Ofta förut, när jag ville kyssa honom, har jag känt en rysning af motvilja och strax skjutit honom ifrån sig igen. Nu är det annorlunda, ty det plötsliga raseriet hos den där kvinnan, som nog gärna af hämnd velat ha mig till barnamördare, måste jag ju tro på — då däremot blotta bedyranden från hennes sida hade varit värdelösa, efter hvad som hänt.

— O, förlåt mig, stönade den unga kvinnan, döda mig, om du inte kan förlåta mig. Först din gärning har kommit mig att se klart på min egen. Och fast han är död, hatar jag i denna stund min förförare långt mera än jag någonsin hållit af honom.

Mannen såg skarpt på henne: — Talar du sanning nu?

— Jag svär det, sade hon och lyfte sina händer.

— Bevisa det då, svarade han kallt, bevisa det därmed att du far liket, som inte får ligga kvar här, och bär det på dina skuldror gatan utför till den afsides plats, där redan så många mord blifvit begångna.

Utan att svara gick hon darrande, men beslutsamt fram till den döde och försökte att lyfta honom.

— Låt vara, det är nog, sade mannen med ett tonfall af mildhet, jag skall själf göra det. Men under tiden skall du förbinda Matteos arm. Han stannar som tjänare i vårt hus i stället för den där hala och baksluga pojken, som jag körde af i går.

Mannen bar nu bort den döda kroppen, och han lyckades göra detta, utan att någon störde eller ens lade märke till honom, trots det klara månskenet, ty gatan, där han bodde, var illa beryktad och undveks af vandrarer. Hans husru förband Matteos sår och satte fram en god kvällsvard åt honom. Och Matteo tänkte för sig själf, att det var sin fulhet, endast och allenast sin fulhet han hade att tacka för att han så oväntadt fått tak öfver hufvudet i ett hem, där välståndet log mot en ur alla vrår. I sitt hjärta kände han sig åter någorlunda försonad med den eviga makt, som väl stundom bryter isär ringen, inom hvars krets ett människolif rör sig, men också i rätta stunden sammanfogar den igen.

Den rätta Mor Dårdi.

I VART UNDER LOPPET AF OKTOBER UTGIFNA Skansen-nummer kom till följd af en felaktig anteckning å ett af de porträtt, vi erhållit till låns, Mor Dårdi (Rosa Arbman), att representeras af en oriktig bild. Till rättelse meddela vi därför här nedan de verkliga porträtten af Mor Dårdi, dels af henne som landsmålarinna och dels af henne i det civila lifvet.

Rosa Arbman = Mor Dårdi.

Gertrud Rodhe.

De sinnessjukes första kurator.

EN NY UPPGIFT FÖR KVINNIG SOCIAL verksamhet i samhället föreligger i och med inrättandet af en kuratorsbefattning vid sinnessjukhusen i Stockholm.

Det är med stor glädje vi hälsa ett nytt verksamhetsområde för kvinnan, framför allt när det är sådant, att det ger henne ett rikt verksamhetsfält och en verklig uppgift att fylla i lifvet.

Tanken på tillsättandet af en kurator uppkom hos fru Else Kleen, som år 1913 i flera artiklar i Stockholms Dagblad berörde behövet däraf.

Sagda tidning igångsatte sedermera en insamling och snart inflöt så mycket pengar, att en kurator kunde utses och förvaringsrum för de sjukas tillhörigheter förhyras, och redan den 1 januari 1914 tillträdde den nya befattningen af fröken Gertrud Rodhe.

Man kan med fullt skäl här säga, att rätt person kommit på rätt plats. Under de snart tre år, som fröken Rodhe nu utfövat sin verksamhet har hon oförtrutet och med brinnande intresse — när helst hon blifvit kallad — vandrat från sjukhus till sjukhus, från patient till patient, och på sitt hurtiga, hjälpsamma sätt tagit del af deras bekymmer och sedan så vidt det varit henne möjligt utfört de uppdrag de gifvit henne.

Det heter, att kuratorn skall tillvarata de af de sinnessjukas intressen, som falla utanför läkarnas och sjukhusens områden och dessa kunna vara af ganska skilda slag, som man kan förstå! Ofta gäller det att taga vård om de sjukas tillhörigheter, som kunna vara spridda staden rundt, föra dem till förvaringsrummet, samt numrera och bokföra dem. Men kuratorn användes dessutom att omhändertaga deras medel, betala in i kassor, taga ut lifräntor och provisioner, omsätta och lösa ut panter och dylikt. För en del patienter måste kuratorn i laga ordning förordnas till förmyndare, och som sådan har hon åtskilliga gånger fått biträda vid arfskiften, rättgångar, skiljedomsprocesser m. m.

Det mest krävande arbetet är gifvetvis omhändertagandet af de utskrifna patienter, som stå ensamma i lifvet och sakna förmåga att reda sig själfva. Det har också visat sig i allra högsta grad nödvändigt få i stånd ett konvalescenthem, där patienterna kunna

få ännu en tids hvila, innan de åter träda ut i lifvet. Men hvem vill skänka pengar till något dylikt? För närvarande finnes sorgligt nog, ej någon plats för sinnessjuka å befintliga hvilohem.

Fröken Rodhe gör dock hvad i hennes makt står för att hjälpa dem till rätta, som blifvit utskrifna, och få dem till samhällsnyttiga individer igen, och i många fall har det också lyckats. Så har kuratorn till 1 januari 1916 ombesörjt inackordering åt 13, skaffat plats åt 28 och fått 4 personer intagna å särskilda anstalter. Allt som allt har kuratorn under de gångna åren af sin verksamhet lämnat hjälp åt öfver 225 personer.

Än så länge hvilat hela kuratorsinstitutionen på den allmänna offervilligheten, och därför är det ovisst om verksamheten skall kunna fortsätta. Man får dock hoppas, att ett så allmännyttigt och för den lidande mänskligheten välsignelsebringande kall skall få bestå och att så väl kommun som enskilda vilja bidra här till.

De som intressera sig för verksamheten uppmanas vända sig direkt till kuratorn, som träffas Ostermalmsgatan 11 och som beredvilligt lämnar alla upplysningar och med tacksamhet mottager bidrag till verksamhetens fortsättande.

ELISE ADELSKOLD.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

ORDFÖRANDEN I KOMMITTÉN FÖR SVENSKA Kvinnors Krigsberedskap, landshöfdingskan Thérèse Rydin, har redan förut gjort sig känd för sitt varma intresse för skyttesaken. Från den tid, då hon vid sin makes sida hade sig ålagda plikterna som den främsta damen på Gotland, har landshöfdingskan Rydin gjort sig känd som en organisatorisk förmåga af första ordningen och en mycket representativ och vinnande personlighet. Fru Rydins starkt utvecklade medborgerliga sinne gör henne synnerligen lämplig för att ta ledningen i den viktiga organisation, som efter månaders arbete i det tysta nu framträdte för offentligheten. De svenska kvinnornas krigsberedskap, som öppnat en byrå i Stockholm, har som bekant till uppgift att i händelse af krig mobilisera kvinnlig arbetskraft att ersätta den manliga som tages i anspråk för landets försvar. Så ha kvinnorna i de krigförande länderna gjort och om den tunga dag skulle komma att vi dragas med i hvirveln, blir en färdig organisation af kvinnlig arbetskraft till ovärderlig nytta.

Från en minnesgod f. d. Södra latinare har Idun mottagit en skildring af "skolmamman" fru Törnblom, som nu lämnar sin post.

En gammal Södra latinare, som med kärlek omfattar sina minnen från en lycklig tid i det röda skolpalatset på Söders höjd, kan inte undgå att med vördnad stanna inför ett faktum, som i dagarna blifvit allom bekant: den sextioåriga "skolmamman" fru Hildegard Törnblom drager sig tillbaka från sitt kall. Det är inte så få erinringar som anknytas till det namnet. Fru Törnblom förstod att från första början, då de små "nybakarna" trädde in i ettan ge intryck af en verklig vilja och personlighet. Låt vara att denna först blott och bart hade barskhetens prägel — det blef bättre när man blef gymnast. Jag minns lika tydligt som min konfirmation första gången jag skickades ned till portvaktsrummet af den

Thérèse Rydin.

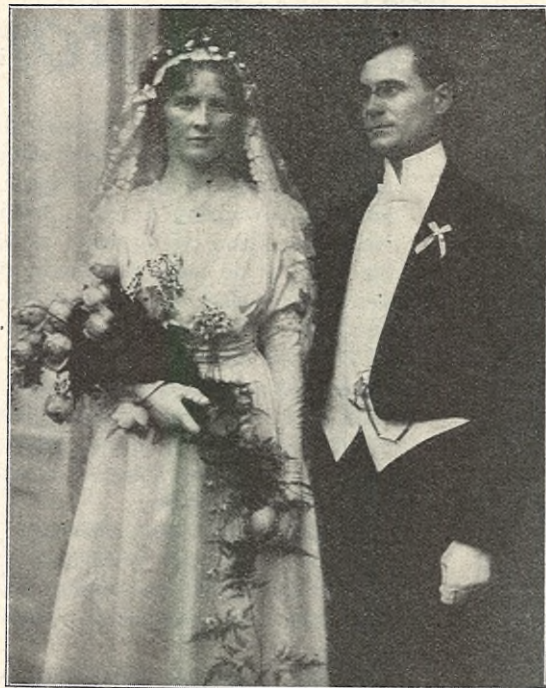
Hildegard Törnblom.

blide gamle skriffläroaren med order att hämta bläck åt klassen. Respekten för fru T. hade jag gånås fått på afstånd och vägen ned till hennes lilla rum blef tung, ty räddhågan lägrade sig öfver min barnasjäl. Min fruktan för den stränga gjorde mig blyg och försagd, när jag framställde min begäran om bläck. Som stimulation fick jag strax en hvass uppmaning att raska på och så kom olyckan: jag fumlade med bläckhornen och slog ut skrifvarevätskan på golvet. O, fasa för en stackare i effan! Jag ber att få draga en dunkel slöja öfver mitt slokörade och afbasade återtag med bläck på fingrarna, gråten i halsen och fru Hildegards vrede efter mig!

Sedan har jag varit med om den entusiastiska insamlingen till fru Törnbloms hedersgåfva vid ett betydelsefullt jubileum och bevitnat det stolta ögonblick, då guldmedaljen för trogen tjänst fästes på hennes bröst vid en verkligt stor skolhögtid. Tacksamt minns jag alla ruskdagar då vi fuskade med fiominutersrassten och i stället kröpo in i portvaktrummet med villkor endast att vara trefliga och laddade med skämt. Och hvilken gymnast är inte det? En sjuvåare kunde alltid vara viss på fru Törnbloms ynnest, och det tycktes då så naturligt att man inte tänkte på den grufliga respekten för "skolmamman" i början på lärdomsbanan. Det är bara så här efteråt man kommer att jämföra. Och det är inte utan att man till det förestående afskedstagandet skulle vilja knyta den lilla reflexionen, att fru T. nog visste att skilja på agnarna och hvetet. Pojkar behöfva någon stadga innan man släpper dem till den pedagogiska friheten och ingen har nog farit illa af att få litet stut i sin ungdom, i all synnerhet som agan i de flesta fall inskränkte sig till det munliga.

Tack för skolliden, fru Törnblom! Ni hade nog bra rätt i edra behandlingsmetoder.

EW. B-N.

Ingenjör Lars Fjellbäck och fröken Susie Bolling. O. Ellqvist foto.

Litteratur.

Britt Marie Colstrup. Roman af Einar Smith. Ahlén & Åkerlunds förlags A.-B., Stockholm.

Liksom i föregående romaner har författaren äf-

der, och att den fyller ganska höga fordringar på en välskrifven och intressant roman. Man mötes här af en genomäkt tidsfärg och en äkta och jämn skildringskonst. De många figurerna, som spela med i den Colstrupska familjehistorien äro lefvande och märgfulla och deras öden hålla intresset fångat till slutet. Den enda, hvars utveckling man ej fullt förstår, är Salomon Hjelmers. Hans lifstragedi står något dunkel och konstruerad. Och det är som om författaren från början ej fått det rätta greppet på denna jäktande oroliga själ, som lik en fördömd jagades af hemlighetsfulla makter.

På nordliga sligar af William Long. Bemyndigad öfversättning af Jane Lindblad. Hugo Gebers förlag, Stockholm.

Bland öfversättningsböckerna har man äfven i höst den tillfredsställelsen att kunna särskildt varmt rekommendera en ny liten volym af William Longs ypperliga djur- och vildmarkshistorier. Denna gång får man följa den amerikanska naturforskaren på upptäcktsfärd till Newfoundland, dit han begifvit sig för att i sällskap med sina vänner indianerna särskildt studera *Wayeeses*, den hvita vargen. Och dessa skildringar ur den vilde skogsrföfvarens lif, ge oss, liksom allt han förut berättat om vildmarkens invånare en alldeles ny uppfattning. Vargnaturen, sådan den ter sig "hemma hos sig", har många tilltalande drag. Och när man följt Longs vargflock från lekarna vid lyan, genom de många allvarliga och lustiga lektionerna i kampen för tillvaron och ut på de spännande äfventyren, är det med saknad

man ser deras spår försvinna i snön. Det kloka, skygga "skogsfolket" har äfven här visat sig som ett bra mycket angenämare och lärarikare sällskap än människorna mången gång kunna vara det. Härill kommer författarens förträffliga stilkonst och förmåga att åt allt han skildrar ge lifvets egna oförfalskade färger, hvilket gör läsandet af hans böcker till en ren och sällsynt njutning. Och man kan blott förvånas öfver att sådana skatter som dessa Longs djurstudier ej för länge sen inför lifvats med våra skolors undervisning i naturkunnighet, där djurpsykologi nog i allmänhet hör till de främmande begreppen.

M. R.-M.

Svenska handarbetsböcker.

FRÅN LARS HOKERBERGS förlag ha i dagarna utkommit tre arbeten, som alldeles särskildt adressera sig till kvinnopubliken. Det är i första rummet *Virkbok* af fru Alva Årmann, hvilken upptager cirka 200 olika mönster för uddspetsar, mellanspetsar, rutor, stjärnor till gardiner, täcken och dukar — synnerligen vackert och omsorgsfullt komponerade mönster, där enhvar torde finna något för sin smak och sina önsknings. Priset på häftet är 2: 50. Vidare föreliggas Ingeborg Zethelius' populära *Ny märkbok* i ny upplaga, den 7:de i ordningen, pris 1:25 och *Modern märkbok* af Sam Andersson, andra upplagan, innehållande förutom ett 50-tal lämpliga alfabet ett 30-tal nya mönster för broderier å örngott, lakan, nattpåsar m. m. Priset är 1:50. Våra handarbetskunniga damer finna här hjälp ur mångt dilemma, då det gäller att förse hemmets linneförråd med broderkonstens utsmyckning.

En utställning af handtryckta tyger.

KORNHAMNSTORG 53, LANGST upp under gafvelröset har Ateljé Handtryck sin verkstad.

Torget gamla sextonhundratals hus med barockornament och alla salustånden där nere med sitt rörliga lif ge mycket af stämning från gången tid med dess skrävåsen, gammalt hederligt handverk och sund utveckling. Något af denna miljö känsla möter oss också uppe i ateljén, där några ungdomar tagit sig före att uppmuntra den gamla metoden med handtryckta mönster på tyg. Från att endast ha behandlat klänningstyger ha de nu äfven gått öfver till tapeter, förhängen, möbelöfverdrag och dukar. — Genom en kliché af kork, doppad i färg, trycka de med handen mönster på det uppspända tygstoffet, som växlar från tunnaste råsidan och chiffon till grof jutväf. Ofta fordras efter tryckningen efterbehandling såsom kokning för att få färgerna bättre stämda.

Mycket måste experimenteras, prövas och förkastas innan det slutgiltiga målet vunnits. Men med entusiasm och ödmjukhet — ej ralande gamla mönster — ha de gått till sitt arbete, och förvånande väl ha de lyckats, ofta med de enklaste medel. Den förfina färgkultur och den ömma känsla för formens rytm och balans, som tager sig uttryck i deras arbete, har återupplifvat ett konsthandverk, som här redan gifvit mycket och loftar det bästa för framtiden.

NILS G. WOLLIN.

Interiör från Ateljé Handtryck. E. Holmén foto.

ven här förlagt händelserna till gångna tider, och man känner sig genast hemmastadd i den välbekanta miljön från "Rönnerkrantzarnes stad", om också människorna, som möta, mest äro nya bekantskaper. Mycket skulle kunna sägas om "Britt Marie Colstrup" — hufvudsakligen godt. Men med det tvungna utrymmet på endast några spalttrader får det inskränka sig till blott och bart konstaterande af att denna bok gör sin författare all he-

Ingenjör H. Mittag-Leffler och fröken Gertrud Danielsson.

Finnska konst=

Eemil Halonen: Flicka. Träskulptur.

RIKTLINJERNA ARO LÅNGT IFRÅN KLARA. Mycket ofullgånget och mindervärdigt har kommit med, som försvårar den rätta synen på den finska konstens utveckling de sista trettio åren. Men lyckligtvis kunna vi ej skjuta skulden på någon. De flesta af de mera betydande dukarna utfälldes 1914 i Malmö, där de varit magasinerade sedan dess, och de yngsta numren har man lyckats få öfver hit trots alla svårigheter. Allt har tillkommit på enskildt initiativ och det måste man ha i minnet vid bedömandet af utställningen, fast man ej kan underlåta den önskan, att några dukar, som icke äro här, borde kommit och några, som kommit, ej borde varit här.

Betydligt rikare och allsidigare bild ger dock den här exponerade samlingen än den i Malmö — dels för att den nu utställs separat, dels och mest tack vare nya tillskott — särskildt från nyaste tid.

Liksom svensk och norsk konst har sin särskilda säregna hårdhet och sträfhhet, mötas vi här af en finsk, nationellt färgad uppfattning, hvilken med Gallén-Kallela och Järnefelt får sitt första fulla och rika uttryck.

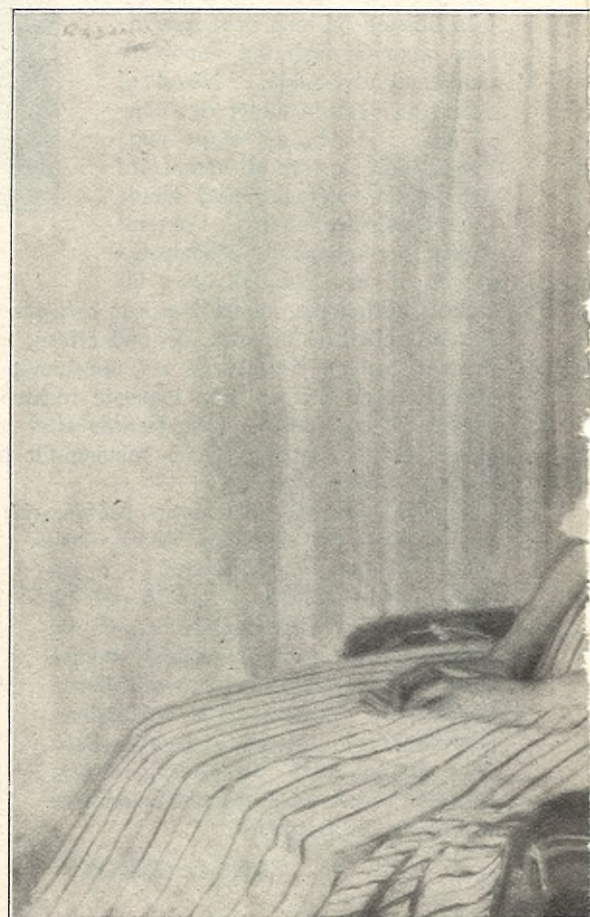
I Gallén-Kallelas kollektion af äldre arbeten från — jag tänker gärna på den ypperliga lilla duken med betande får i ett magert landskap med blå himmel (1885) — öfver den Första undervisningen (1889) leda trådarna upp mot kartongerna för Finlands Paviljong i Paris 1900, där han lyckas fånga sitt hemlands säregna psyke af vemod och kamp, sagostämning och envis energi. Men vi få ej betrakta de sistnämnda som stafflitaflor hängande i ram på en vägg, men som led i ett ar-

Verner Thomé: Porträtt

Pekka Halonen: Arbetsfolk på hemfärd. Oljemålning.

Albert Gebhard: P

utställningen.

itektoniskt helt — för tekoniskt äro de byggda i sin genialiska komposition och summariska, lugna färg.

Många gå dem nog lätt förbi, men stanna och betrakta dem litet närmare! Ilmarinen plöjer ormfältet eller ännu hellre Hednagudarna ha lämnat Finland. I fonden resa de första kristna korsen i det nya landet. Det heliga trädet är fälldt, och offerelden har snart slocknat. Men mot den fallna stammen ligger den gyllene kantelen, Finlands säregna instrument, från hvars strängar i moll Kalevala tonar med hela sin rikedom af saga och rytm från heden tid. Gallén-Kallela har han med en storstilad, konstnärlig skaparanda nått in till nationens hjärtrötter och gifvit ett gripande uttryck för en nationell konst, som aldrig kan dö.

Samma konstnäs temperamålning Liten gumma ger i sin älskvärda, intima folkning äfven den något af äkta nationellt, som äfvenledes möter oss — men i en annan tonart — hos Järnefelt i hans monumentala och psykologiskt djupa porträtt af Palmén.

Redan vid en första blick på utställningen slår det en, i hvilken hög grad finsk konst sträfvar mot monumentalitet och låg färggifning — mot storhet i linje och koloristisk hållning. Färgens schematisering drifs ofta så långt, att man osökt tänker på förberedande kartonger.

Den nationella bundenheten måste lämna spår efter sig, och vi finna uttryck för den i den pauvra koloriten och stränga formgifningen — kanske också i det envisa fasthållandet vid tolkandet af det rent nationella — tolkandet af den

A. A. Aaltonen: Barn på stranden. Marmor.

Eero Järnefelt: Badande kvinna. Oljemålning.

af fröken B. Oljemålning.

porträtt. Oljemålning

egna folksjälen, som, hur starkt förtrycket än må vara, dock lever på djupet hos hvarje individ.

Och denna folkskildrings rika tema oscillerar från det våldsamt naturalistiska i Järnefelts Båtfärd till Pekka Halonens Arbetsfolk på hemfärd med dess stilla, melodiska aftonstämning.

Men stundom växer det resignerande vemedet till våldsam gripande känsla. Något af nordbons tafatta klumpighet och tröga natur, något af de kalla höstkvällarna i det fattiga landet med dess öfvergifna, förtviflade stämning af hot och bister ensamhet ger Collin i några mörka dukar från 1916.

Det är dock, som om det svärmodiga, tunga måste brytas och den naturliga glädjen att lefva måste skaffa sig uttryck. Det är likt ett befriande intryck, som möter oss i den stora trädgårdssalen där Thomé och Enckell — återknyttande den

gamla förbindelsen med Frankrike representerad af Edelfelt — i saftiga, glada färger med galliskt målarlyne låta de stora planen lösas upp af modern målar teknik med höga, rena färger vid hvarandra i accentuerade penseldrag. Thomés porträtt af fröken B. hör till det bästa i salen. Enckells Tre dekorativa pannåer för Nyländska Nationshuset äga koloristiska förtjänster, men verka för lösa och för lifet — dekorativa. Den nationella sträfvan efter stor form gör sig märkbar äfven hos dessa två, men koncentrationen och förenklingen äro här ej så långt drifna. Enckell blir i sin triptyk för mycket färgsyn. Den inbördes spänningen mellan form och färg lyckas

Juho Rissanen: Garfvare. Oljemålning.

Thomé bättre behärska. Se till exempel hans Parc Barclay!

Såsom en förbindande länk mellan denna franskt dialekttalande grupp och de föregående kunna vi betrakta Jonas P—son — den enda af utställarna, som haft öga för den djupa, fulltoniga koloriten. Några af hans akvareller äro af en betagande must.

I jämförelse med måleriet är skulpturen mager och ger en skef uppfattning, om hvad Finland för närvarande förmår inom den konstgrenen.

Finne visar ett vackert hufvud, Victor Jansson två porträttmasker med god känsla för skulptural form. Men den senares Kvinna tyckes mig vara på

godt och ondt. Den utsträckt handen har ur balanssynpunkt sin betydelse men stör otvifvelaktigt den skulpturala slutenheten och konturlinjens harmoni. Godt hopkomponerade äro Eemil Halonens Källan och Malmbergs Tröst. Synnerligen magra förefalla mig Ville Vallgrens Danserskor för att ej tala om hans keramik, som lider icke endast af en slipprig, obehaglig kolorit utan än mer af brist på skulptural form.

NILS G. WOLLIN.

En finsk skulptör, som ej finnes representerad å den finska utställningen i Liljewalchs konsthall, är G. Winter och skälet härtill lär vara att, som konstnären säger i ett bref till redaktionen, "mina konstbestämmande kolleger i hemlandet ej ansett mig värdig att deltaga". — Idun meddelade redan så tidigt som 1904 afbildningar af några hr W:s skulpturer, hvilka visade på en ganska originell begåfning. I Paris eröfrade han medalj å Salonen år 1900 och i täflan om finskt industrimärke erhöi han första priset för ett förslag, som han dock ej fick utföra, emedan ett annat projekt sedermera antogs, en omständighet bland flera i brevet antydda, som gifvit honom anledning tro, att konstnärerna bland hans landsmän motarbetat honom. Därom är ju svårt för en utomstående att döma. Emellertid meddela vi här en reproduktion af ett af hans arbeten, "Hon, som söker ro i Imatra", ett verk afsedt som staty för springbrunn och hvilket synes oss godt kunna försvara sin plats på utställningen. — Upplysningsvis må nämnas, att nästan hvarje vecka kasta sig människor i Imatras vågor, mest kvinnor, och därpå har konstnären fått idén till sin staty.

Victor Vesterholm: Vallinkoski. Oljemålning.

E. Holmén foto.

Ett under.

KLAPP, KLAPP, STAMP — MOT GATANS stenläggning genljuder slamret af skodon och trätofflor, några pojkar äro på hemväg från skolan i novemberdagens grådis. De springa i kapp och han som kommit först till det utsatta målet, konditorifönstret med dess härligheter, inväntar triumferande de öfriga. "Skynda på, krakar!" mår han.

Ett stycke bakom de framrusande kamraterna trafvar en spenslig pojke om elfva år, hans ansikte är blekt af ansträngningen, medan de andras lysa högröda, mössan har åkt på sned, nu tappar han också den ena träskon. Modfärdig hejdar han sin språngmarsch, inte värdt försöka längre, allesammans de andra äro redan framme vid konditorifönstret.

"Se på Jonte, så efter han blir — har du ondt i bena?" skoja kamraterna mot honom; ett ögonblick funderar Jonatan Anderson på att vända om och slinka ifrån dem, men ändrar sig strax — försvann han, kunde de tro, han vore rädd för deras speglosor.

Ändligen är han framme vid kamratgruppen, förste pristagaren ger honom en vänskaplig knuff bakifrån och ropar skrattande: "Ditt lilla jål, hvarför rör du inte på benstumparna dina?"

Jonte knyter näfven, en brännande rodnad får öfver hans kinder, de blå ögonen glimma till fientligt: "Det är di här tofflor!" brister han ut, "jag får inte de uslingarna med mej!"

Från friska pojkläppar höres en skrattsalfva: "Orkar du inte med dom, hur mycket kan de väga, tro — fem kilo?" undrar Erik Fors, själf lycklig innehafvare af ett par redigt grofva snörkängor.

"Skratta du!" faller Jonte hastigt in, "du har aldrig dragit på såna klumpar, din högfärdsfjant!"

"Asch, strunt i klumparna", skrattar Vallentin Peterson käckt, "trätofflorna är bra dom, en blir inte våt om fötterna och inte är de värst klung-siga heller, bara en blir van — jag har aldrig haft annat så långt jag minns, utom till söndags förstås," tillägger han själfmedvetet. "Nu ska vi se på granlåten här, pojkar, har ni maken sett, där hänger en riktig gås — och den är af baraste marschipan, det kan jag väga nacken på. Den ta'r jag för min del."

"Den här är bäst, Karl Anders, pristagare i löpningen nyss, pekar på en anka af finaste choklad, "se, choklad, det smakar så man kan bli våt i mun, bara en tänker på't."

"Jag tar den där sjuhiskeliga tårtan," förklarar Erik Fors och smacker lystet med läpparna, "med frukt och kruseduller — tjängsig, pojkar! Du ska väl in och köpa ett par kilo, Jonte — om du rår med att bära det förstås?" Erik Fors måste ge igen för det där "högfärdsfjant" nyss.

"Gå själf, om du har godt om slantarna," den spenslige pojken blef röd igen, "jag tänker, dom frängs inte i fickorna dina precis."

"Alltid lite mer än i dina i alla fall," parerar Erik snabbt, "för det vet jag, att är en inte klädd som folk, så kommer man inga läckerheter öfver — om man inte norpar dom, förstår sig."

"Vet skäms du, folk är båd' Jonte och jag," Vallentin Peterson tager åt sig förolämpningen, ehuru den icke var ämnad åt honom, bara åt lille hetsige Jonte; "och norpa godsaker gör en så'n som du mycket förr än någon af oss!"

Sällskapet spefsar örönen, scenen begynner bli intressant, läckerheterna i fönstret glömmas af, Vallentin Peterson brukar så sällan bli rasande! "Hvad pratar du?" Erik Fors var häpen öfver utfallet.

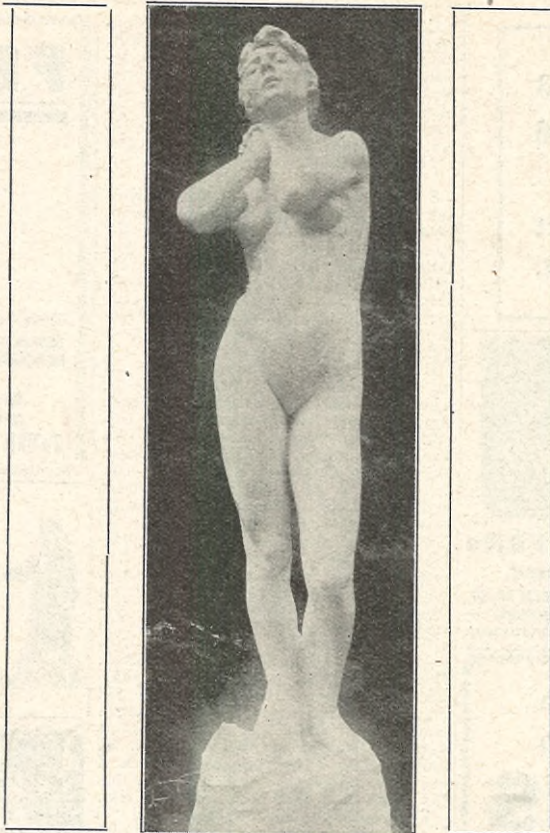
"Joho, det kan jag också berätta," Jonte Anderson känner sig däremot upplifvad af Vallentins partitagande gentemot den dryge kamraten, "för när vi var på torget, så skrek gumman på dej med äpplet..."

"Håll mun, ditt nö!" en örfil kommer pojken att tumla mot väggen, "där har du, träskokalle!" men med ett: "och där har du, högfärdsfjant!", blandar sig Vallentin handgripligt i spelet — till de öfrigas innerliga förnöjelse.

Inom två sekunder är bataljen i full gång. De båda "träskopojkarna" angripa samtidigt, men trots deras öfverlägsenhet i antal blir striden icke ojämn, Erik Fors är så mycket starkare än de båda och så rör han sig mycket lättare i stridens hetta.

De tunga trätofflorna kännas som bly kring fötterna, taga emot öfverallt, och när Jonte hämfat sig efter en andra örfil och vill bistå Vallentin med en kraftig spark mot antagonistens smalben — så flyger den illa manövrerade fotbeklädnaden för andra gången ut i luften, beskriver en cirkel öfver åskådarnas hufvuden och hamnar midt i gaismutsen.

Kamraterna ge till ett gapskratt, det är omöjligt annat, om de än i det här nappataget mest hålla på Vallentin och hans assistent; Jonte är så

G. Winter: Hon som söker ro i Imatra.

liten och hastigt argsint af sig, och att se honom stå där med ena foten i strumplästen är oemotståndligt. Men för Jonte själf blir måttet öfverfullt: "Jag ska' ge er för skratta, jag!" ryter han i tämligen vanmäktigt raseri, och därmed går han utan besinning med ögonen blinda af tårar, lös på allihop, fastän inte en ibland dem menat något ondt mot honom.

"Är du inte vettig, Jonte?" Harmsna ljuda ropen från lite hvar, hvem vill låta klå sig af en sådan? och stackars Jonte får umgälla, att han låtit besinningen fly sin kos.

Kringklappad från alla håll försvarar han sig efter förmåga, men bryter sig ett tu tre ut ur ringen, som omsluter honom, tar några skuff, snafvar och faller med hufvudet först rakt i vattentölen vid trottoarkanten, stackars Jonte!

"Hur gick det?" en röst ljuder oväntadt nära Jontes öra, en hand hjälper upp honom, han blir ställd på fötterna igen och han hör samma stämma återtaga: "Slåss ni alla grabbar mot den här lille, det borde ni skäms för?" — "Det va' inte vi, han börja själf," Karl Anders kommer sig inte för att "drypa af" såsom vanan annars är, om ett nappatag afbrytes genom någon obehörigs ingripande, de öfriga stå kvar kring honom, "och för resten var vi inte allihop emot honom, de där slåss för sej," han pekar på Erik Fors och Vallentin, hvilka också upphört med fiendligheterna och stå lite afsigkomna.

"Allmän rabalder således," den talandes ögon få en humoristisk glimt, "och hvad var anledning till den, hvarför slogs ni?"

Karl Anders undrar själf öfver sin oföretagsamhet, som kommer honom att beskedligt stå kvar och besvara frågor, men herrn midt ibland dem har någonting, som gör det liksom svårt att "smita" — man kunde ju bli ansedd för hare och det är onödigt gentemot en fullväxt karl: "Jonte var arg, för han har trätofflor," upplyste han motsträfvigt.

Om hundra år.

OM HUNDRA ÅR VI ÄRO ALLA DÖDA;
men om än träden falla — skogen står.
Vi äro ej ifrån i dag, i går,
ty något af vårt blod, det friska, röda,
vi ärfv från mänsklighetens första år.

Om hundra år, vi äro alla döda;
men kanske tyst ändå vi lefva kvar,
som spisens glöd, som blygt ur askan glöda,
i något litet minne af de döda,
i glansen ur ett vackert ögonpar...

AXEL JOHANSSON.

"Och därför slogs han? Ni hade väl skrattat åt honom då?"

"Inte vil!" ljuder där bestämdt från fem pojkmunnar, den sjätte i laget, Erik Fors, tänkte deltaga i profesten, men hejdas af en hotande gest från Vallentin.

"Jaså," den okände herrn nöjer sig med försäkringen, vänder blicken mot lille Jonte själf, som står orörlig, där han blifvit ställd: "Nå, du lille, hvar har du den andra träskon, du står ju i strumplästen, finner du det trifsamt i vätan, du?"

Kamraterna fnifra till, Jonte svarar inte ett ord, det bara rycker lite kring hans läppar, men Karl Anders kommer med beskedet: "Han tappa' den, när han skulle sparka Erik Fors," och herrns ögon glimma åter till af undertryckt munterhet.

"Är du så våldsam, din lille krabat," säger han, "nå, den illa gör, han illa far, det fick du se." Men Vallentins ärliga hjärta tycker synd om Jonte, det är ändå skam, han skall stå här som driftkucku, när de allihop hade retat honom förut — för det hade del!

"Han är inte van vid såna där tofflor," faller han därför herrn i talet, "har alltid haft skor förut, se. Och han har sådana spinkelinkar till ben, så han rår inte med dom, stackarn."

Herrns uppsyn förändras på ett märkbart sätt, men pojkarne begripa inte hvarför: "Är det så, min pojke?" frågade han, "har du dem för första gången?" och sålunda uppfordrad öppnar Jonte ändligen sin mun: "Ja-a, de är nya, jag kunde inte annat få."

"För dyrt med skor?" undrar herrn.

"Tror jag det," infaller Vallentin sakkunnigt, "ett par får ingen människa under åtta nu, spörjs, om det räcker; hans morsa mäktade inte med det förstås. Så det är synd om en."

"Men du då?" den okände får syn på pojkenes egna fotbeklädnader, "du har ju likadana själf, de äro väl tunga, de ock?"

"Strunt i det," svarar Vallentin med sitt favorituttryck, "mej gör det ingenting, jag är van vid dom och jag har skor om sönda'n."

"Bravo!" säger herrn, utan att pojkarne förstå, hvad han menar. Och så ger han Vallentin en liten klapp öfvanpå mössan. "Du ska' taga opp din trätoffel och sätta den på igen," vänder han sig därefter till Jonte.

"Ne-er," mumlar Jonatan Anderson, med den svages plötsliga envishet, "jag tar dem inte på mig mer, jag ska' gå barfota."

"Det skall du inte," aldrig ha pojkarne hört bestämdare röst, den är värre än skolmagisterns, "när din morsa för sina pengar köpt dig de här, så kastar du inte bort dem. Tag på dig träskon!"

Vallentins medkänsla med lille "spinkige" Jonte är stor nog att förmå honom hämta upp det omstridda föremålet ur gaismutsen och räcka det åt kamraten — kufvad drager denne på sig tingensten igen.

"Så där," säger herrn, och sedan tiger han en minut.

Pojkarne tiga också, med inre spänning. Hvad ämnar han nu säga, den där konstige kurren?

"Nu ska' ni höra en sak, pojkar," återtager den okände, "och det är den, att skratta åt en pojke, som har svårt att rå med sina träskor, det ska ni aldrig göra. Illa gjordt är det och fänigt också, ingen af er vet, hur länge ni i gå med kängor! Och dig, min pys, vill jag säga det, att en karl får inte bli desperat, om han också knogar på en börda — den blir inte lättare, bara tyngre, ju argare man känner sig, det må vara en trätoffel eller annan black, man fått kring foten. — Och när ni nu begrundat dessa visdomsord, så följer ni två träskopojkar med mig in i skobutiken därborta och köper er hvar sitt par, få se, om man kan kan få dem för åtta kronor, du, annars pruta vi. Se så, marsch nu!"

Och när hvarken Vallentin eller Jonte tyckas förstå, hvad saken gäller, bara stå i häpnad och orörlighet, tager han dem varligt men bestämdt en i hvardera armen och drifver dem framför sig.

Efter dem slirra pojkarne, mållösa först, en sådan upplevelse ha de aldrig bevittnat! Ta med sig Jonte och Vallentin direkt från gatan, utan att fråga om namn och adress och mor och far och syskon — köpa skor, bara för han såg, de hade trätofflor, bara för han hörde den kraken Jonte fann dem "lea" att få med sig, var det likt någonting detta?

"Den var allt väldigt rik," anmärkte Karl Anders, när målföret slutligen återkommit.

"Eller också var han inte riktigt klok," tillägger Erik Fors — och ingen bland dem vet, hvilkendera teorin är riktig, bryr sig heller inte om att vidare orda om det. De känna det som hade de beskådadt ett slags under, och inför ett under iakttaga åskådarna vanligen tystnad, det är alldeles i sin ordning.

GUNHILD PALMÆR.

"På säker grund byggas solida hus - en väl placerad annonsering förfelar icke målet".

Idun som är jämnt spridd öfver hela landet ställer gärna sin erfarenhet till Eder tjänst.

CLOETTAS GULD-CACAO

I vidstående förpackning säljes öfverallt

1 HEKTO 45 ÖRE

Recept å Svalöfs Kornflingor med äppelmos.

- 2 1/2 kkp. kornflingor
- 1 liter vatten
- 2 tsk. salt
- 1 tsk. socker
- 1/4 tsk. rifvet citronskal
- 2 kkp. äppelmos
- 2 dcl. grädda.

Beredning: Kornflingorna rösas i vattnet och få koka 15 min. Saltet, sockret och citronskallet tillsätts. Gröten lägges upp på ett serveringsfat i form af en krans, som fylles med äppelmoset. Grädden vispas till hårdt skum och spritsas öfver. Serveras med mjölk. I enklare fall uteslutes grädden, och råten blir ändå mycket god.

JACOBSONS AFFÄR

FIRMAN ETABLERAD 1832.
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
Välkänd. - Välsorterad.
24 B Grevturog., vid Tattersall.

Behagliga och välgörande äro

GAHNS

- runda tvålar:
- Lavendeltvål
- Hafremjöltvål
- Tallbarrstvål

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 12-18 NOV. 1916.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingsflundror med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Svartsoppa med gäsfleverkorf; stekt gås med rödkål; äppelmos och katrinplommon; gröna bönor med rödt smör; vinfras med bruna mandelpån.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; gratinerad sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med bruna bönor; saftsoppa med klimp.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; ragu på gås (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Tomatpuré med rostadt bröd; mannagrynsnibbar med kaprissås; potatis och sallad; äpplen med maräng.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stångkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stufvad lake med potatis; risgrynskaka med saftsås.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt risgrynspudding; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; stekt sill med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt rimsaltad färbringa med brynta rötter; korngrynssoppa med frukt.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt färbringa (rester från fredag) med potatismos; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; makaronipudding.

RECEPT:

Strömmingsflundror (f. 6 pers.). 36 strömmingar, 2 msk. salt, 1 knippa persilja, litet dill.
Till panering: 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1 msk. vatten, 2 msk. stötta skorpor.
Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), eller 2 hg. flöttyr.
Beredning: Strömmingarna rensas, ryggslenet borttages, den mörka hinnan skrapas noga bort och strömmingen sköljes mycket väl samt inklappas i en fiskhandduk, bredas ut, beströs med salt och få ligga 1 tim. Persiljan och dillen rensas, sköljes, klappas in. haccas tint och vrides i en duk. Två strömmingar läggas mot hvarandra med skinnsidan utåt och litet per-

silja och dill emellan dem. De doppas först i mjölet, därefter i ägget, vispadt med vattnet och vändas sedan i stötta skorpor. Flundrorna stekas i smör eller flöttyr 8-10 min. på hvarje sida, uppläggas på varmt fat, garneras med persilja och serveras med pressad potatis som frukosträtt.

Svartsoppa (f. 12 pers.). Kräset af 1 gås, 1/3 lit. gäs- eller svinblod, 6 msk. mjöl (60 gr.), 1/2 lit. spad, hvari kräset kokat, 2 lit. buljong, 1 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. ingefära, 1 tsk. stötta nejlikor, 2 msk. salt (30 gr.), 8 msk. socker (120 gr.), 8 msk. god ättika, 2 hg. katrinplommon, 1 lit. färska äpplen, 2-3 dcl. maderia eller scherry.

Beredning: Kräset utgöres af hufvud, hals, vingspetsar fötter, hjärta lever och mage. Gåsen tagas ur och inälvorna skiljas försiktigt från hvarandra. (Istret tillvaratages noga, får ligga i vatten, skiras och användes som smör eller vid kokning af klenäter.) Hufvudet skällas i hett vatten, klyfves längs efter, sköljes väl, ögonen tagas ur och näbben skrapas. Fötterna skällas och fläs, hjärtat skäres itu, magen skäres upp, innehållt skrapas bort och den tjocka gula himnan drages af. Gallblåsan lossas försiktigt från levern, som användes till gäsfleverkorf. Halsskinet drages af och användes som koifskinn. Halsen knäcks, vingspetsarna skällas och klyfvas. Kräset sköljes väl och bör helst ligga i vatten några tim. Det sättes på i 1 lit. kallt vatten, skummas väl, 1/2 msk. af saltet samt 6 hvitpepparkorn och 4 nejlikor tillsätts och alltsammans får koka med tätt lock omkr. 3 tim. Katrinplommonen sköljas väl i ljunt vatten, sätts på i 3 dcl. kallt vatten jämte 1 msk. af sockret och få koka, tills de äro mjuka. Tio min. innan de äro färdiga, iäggas äpplena, skalade och skurna i klyftor. När köttet är mörkt, tagas det upp, skäres i bitar och lägges i soppskålen. Spadet silas, skummas och får koka ihop till 1/2 lit. Blodet silas och vispas med mjölet och 1/2 lit. af den kalla buljongen; denna afredning bör stå och svälla 1 tim. Resten af buljongen kokas upp med spadet, afredningen hålles i under stark vispning och soppan får koka under fortsatt vispning omkr. 8 min. Den lyftes från elden, frukten lägges i jämte sitt spad, kryddorna samt vinet tillsätts och soppan afsmakas noga. Den hålles öfver köttet i soppskålen och serveras med gäsfleverkoiven, skuren i skiivor och upplagd på särskildt fat.

Gås, stekt i gryta (f. 12 pers.) 1 ung gås på omkr. 6 kg., 2 msk. salt (30 gr.), 1 tsk. hvitpeppar, 5-6 äpplen, 125 gr. katrinplommon, 1 1/2 lit. buljong eller vatten.
Beredning: Gåsen svedes öfver sprit- eller gasläga, hvar efter alla fjäderpennor bortplockas omsorgsfullt och gåsen tvättas väl med ljunt vatten och mjuk borste samt torkas. Hufvudet med halsen samt vingar och fötter huggas af och användas tillika med hjärta, lever och muskelmage till svartsoppa. Gåsen uppskäres och urtages - istret uttages och lägges i kallt vatten, tillika med det ister, som plockas af tarmarna - sköljes väl i kallt vatten, torkas och gnides in- och utvändigt med kryddorna. Fågeln fylles med äpplena, skalade och skurna i stora klyftor, samt med de förvalda och urkärnade katrinplommonen, hopsyts och uppsättes. En stekgryta upphettas långsamt, gåsen lägges med bröstet ned och brynes vackert öfver ej för stark eld. Vändes, spådes och får steka med tätt lock, tills den är mör eller omkr. 3-3 1/2 tim. Den öses flitigt och spådes när så behöfves. Skyn skummas väl, hopkokas, afsmakas med köttextrakt och soja och afredes med brynt afredning. Om så önskas, tillsättes såsen med litet tjock grädda. Gåsen uppläggas på fat, trådarna urdragas, den skäres och hoppläggas åter, så att den ser hel ut, garneras med brynt potatis, kruskål eller persilja och frukten, med hvilken den varit fylld. Serveras med rödkål och malingsbogar eller med ris och potatis och murkelsås.

Vinfras (f. 6-8 pers.) 125 gr. toppsocker, 3 dcl. vatten skal och saft af 1/2 citron, 15 gr. gelatin (o:a 9 blad), 1 dcl. varmt vatten till gelatinet, 1 1/2 dcl. franskt vin, 1 1/2 dcl. scherry.

Beredning: Af sockret och vattnet kokas en klar lag, som aflytes och genast blandas med det finrifna citronskallet och citronsaften samt det sköljda och i det varma vattnet upplösta gelatinet och vinet. Blandningen omröres väl och hålles därefter i en uppspänd silduk, förut urvriden i hett vatten och får självrinna. Så länge geléet rinner grundligt igenom, hålles det tillbaka i silduken. Geléblandningen fylles i geléskål eller i en stor eller flere små formar.
Geléet kan slås i en stor spillkum, som ställes på is, varefter geléet vispas tills det liknar snö.

Mannagrynsnibbar (f. 6 pers.) 1 1/2 dcl. mannagryn, 6 dcl.

FERROL

är del kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lätsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenöma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 2.25

BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILLIGT!

SINGER

ÄLDSTA MÄRKE
BÄSTA SYMASKIN

Mellin's Food

är bästa föda för svaga och klena barn i alla åldrar. Stärkelsefritt - lättsmält. Köpes i apotek, speci- och drogaffärer.

Vid emaljmalning af husgerådssaker af trä, bleck, korgarbeten, blomkrukor m. m., bör alltid den bästa emalj-färgen användas. Ingen kan i hållbarhet och briljant utseende mäta sig med **China-lack**. Arsenikfri enligt nya giftstadgan.
Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Cos A.-B., Göteborg och Stockholm.**

VANILLA SOCKER

EXTRÖMS JÄSTMJÖL

Vackra broderimönster till daglinnen (4 st., alla olika) erhålles mot insändande af 60 öre i frim. und. adr. Box 14, Bankeryd.

OXYGENOL SALVA

Med vätesuperoxid

Hydrozon Salva

för sårnader m. m.

1 ÖRE

risgryn 20 gr. har samma näringsvärde som

ETT ÄGG

4 ÖRE

risgryn 80 gr. har samma näringsvärde som

EN BIFFSTEK

(enligt Lifsmedelkommissionens broschyr).

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 Okt. 1916.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning	2,827,147:63
Obligationer	14,844,059:97
Fastigh. o. inventarier	5,136,156:26
Reverser mot säkerhet	77,633,988:41
Växlar	48,775,533:01
Kreditiv- och löpande räkningar	14,656,857:76
Hos inhemska banker	730,116:81
» utländska banker	10,755,937:18
A andra räkningar	7,110,382:13
Kronor 182,470,179:16	
	Aktiekapital
	Reservfond
	Pensionsfond
	Deposit. o. Kapitalr.
	Sparkasseräkning
	Giro- o. Löpande räkn.
	Postremissväxel äkning ..
	Till inhemska banker ...
	» utländska banker
	Af utl. banker ins.
	A andra läkningar
	Kronor 182,470,179:16

Varma kläder åt barnen till hösten och vintern!

Prenumerera nu genast på

"BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Stor dubbelsidig mönsterbilaga medföljer gratis.

"Barngarderoben" kostar för sista kvartalet endast 90 öre. Sista utk. nummer erhålles mot 30 öre i frimärken från

Iduns Exp., Stockholm.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

FÖRORDAF AV LÄKARE

övid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.

SÄLJES ENDAST I APOTEK

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Agra

Yog-Margarin

600 olika Böcker

säljas genoin alla landets boklådor under närmaste tiden till ungefär **halfva priset.**

Kataloger erhålles i hvarje bokhandel.

Aktiebolaget Bokhandlarnes Prisnedsättning, Stockholm.

Husvarna Symaskiner:

egenskaper utmärka

Utomordentligt lätt gång. Mycket stor hastighet. Korta nålar. Största styrka. Mycket stor spole. Maskinen lämpar sig väl för brodering.

PÅHÄNG.

Ur småstadslifvet.
Af Majken Lind.

(Forts.)

»Min Jalle slutar också snart, just om en kvart, ser jag», säger fru Gerda. »Om jag skulle ringa att han hämtar mig här i förfarten!» — »Ja, det var ju en charmant idé» sa den lilla pigga litet ironiskt — i tankarne görande upp om maten räckte för två till — och om du har lust själf, så fråga om han vill äta en smörgås med oss.»

O. hon blef så förtjust fru Gerda, för hon var då en krona, den Ingeborg att styra om trefligt för andra. Fridolf kom och strax efter Jalle, och man superade godt och pratade sammaledes. Tullförvaltarn bjöd på fina cigarrer efter supen, och så småningom kom toddyn. När två dryga slunkit ned sa tullförvaltarn skämtsamt: »Står du för en till, Jalle?» Men då blef Jalles fru helt ängslig, för Jalle blef inte treflig af för många toddar, och han påmändes mildt om sin tidiga tjänstgöring och att det redan var så sent... Det tackades inte måttligt och ingen hos tullförvaltarns undrade på det... På hemvägen sa Jalle och torkade toddyn ur skägget: »trefligt folk, di där hyggliga och gästfria, — god mat och bra toddysaker!» — Och hans fru tillade i sina tankar »och förtjusande kaffe och småbröd». Tullförvaltaren fick några glada minuter efter afskedet då fru Ingeborg berättade om »den torra visitens» ståtande med att det nog var blåt umgås litet försiktigt med påhäng. Slut.

TRÅDARNA.

Skiss af Jeanna.

Isidor Bergvall och hans Katrina hade lefvat hela sitt lif på rama bondlandet. Deras Granhamra låg nämligen i en obyg, som icke genomkorsades vare sig af automobil eller järnvägar. Brukspatronens resor till närmaste stad inskränkte sig till tvenne om året då han passade på att sätta in sina hopsparade långsjalar. Gården hade han ärfvt efter sin far och troget förvaltadt efter gamla metoder, några nymodigheter ville han inte veta af. Hans hustru höll sig lika obesmittad af denna världens framåtskridande. Men naturen är nyckfull. Från denna Isidor och Katrina utgick en telnig, som icke alls liknade stamträdet. Sonen Isidor, allmänt kallad Isse — var ett sannskyldigt vildskott, rik på geniala rackartyg. Den konservativa pappa Isidor använde flitigt den snart utdömda rottingmetoden — men förgäves — Isse gick sina egna vägar. Fadern hade beslutat, att sonen skulle stanna hemma och preparera sig för att en gång mottaga gården och ville inte genom någon högre kunskap sätta lärdomshög-färd i pojken. Denne beslöt då att själf bryta sin väg, han var äre-girig och fram skulle han. Det lyckades honom också att få plats hos en handlande i staden, hos hvilken han blef springpojke. Isse var pig och vaken och dessutom pålitlig. Han passerade därför raskt graderna och satt snart på egen kontorstol. Det dröjde ej heller länge, innan han förskaffat sig ett aktadt namn inom affärsvärlden och långsjalar fick han själf godt om. Efter sin far hade han ärfvt en viss sparsamhetsförmåga, som dock var betydligt sundare. Isidor hade den bästa regulation i sitt eget njutningsbegär. Han ville tillgodogöra sig alla de bekvämligheter som uppfinning och teknik bjuda nutidsmänniskan. Grosshandlare Bergvall, som deklarerade för 30,000, satt nu med ett komfortabelt hem i en af våra större städer. Som sin största rikedom skattade han dock sin förtjusande hustru och sina två små flickor.

När Grosshandlarn om kvällarna efter slutad kontorstid njöt i sitt vackra hem af sin husliga lycka, gingo hans tankar på sista tiden ofta till Granhamra. Han tyckte synd om fadern, som satt så ensam där uppe i obygden — modern hade varit död i flera år.

Det var just en sådan afton, som grosshandlar Bergvall plötsligen lät sin tidning falla, blåste ut några lätta rökmoln ur sin havanna och sade: — Vet du Dagmar, jag skall bestämt övertala farsgubben att komma hit. Han måste väl ändå en gång se dig och småttingarna och mitt hem. — — — Ja, visst skall du det, svarade fru Dagmar och såg med ett soligt leende upp från sitt broderi. Det blir förtjusande, jag skall nog inta fästningen, ska du se, och det fort jag möjligen inte rår med, storma nog Stina och Barbro. — — — Tänk, hvad gubben skall göra stora ögon, du, när han får se hur alla moderna anordningar fungera här i huset. — — — Ah, det blir lustigt, du Isse. — — — I våra dagar har man riktigt svårt förstå en slik barnasöm som

Granhamra alltjämt slumrar uti. Ingen slättermaskin må du tro, har ännu oskärat den marken. Far har ingen aning om de djupa färor, som tankens plogbillar plöjt i vetenskapens fält de sista tjugu åren. — — —

Han återtog sin läsning. — Är du inte färdig snart för ett parti bräde? frågade Dagmar. — Jo, strax, jag skall bara ögna igenom annonserna. — — — Annonserna — hu, så tråkigt — hon gäspade. — Det här måtte väl inte vara tråkigt — hör bara: — En äldre herre på en vacker landgård söker en medelålders dam som sällskap för eventuellt ingående af äktenskap. — — — Nå, hvad tycker du om det? — Dumt förstås, gamle tok. — — — Ah, säg inte det, du. Annonserna har i alla fall inspirerat mig att bli äktenskapsmäklare — hur skulle det vara, om farsgubben gifte sig med svärmor? — — — Dagmars stora, barnsliga ögon stirrade förvånade på honom. — Hennes mor — fru Blom — var änka efter en sjökaptan, som en stormatt gått till botten med sitt fartyg och lämnat hustrun i små omständigheter. Fru Blom hade därför inackorderat sig på landet i en billig trakt. Hon ville icke mottaga något understöd och motsatte sig bestämt att flytta till sin dotter. Moderns ensamma belägenhet och begränsade lifsvillkor var ett ämne till ständig oro för Dagmar, som innerligt höll af henne. Fru Blom var också en ovanligt hjärteglad och god kvinna.

Grosshandlaren strök vänligt sin hustru öfver det burrika håret. — Jag menar allvar, jag, liten. Tror du inte mor skulle kunna trivas på Granhamra? Farsgubben kan nog vara litet egen och kärf, men är rättskaffens och rejäl — jag tror det skulle vara bra, jag — strax två ensamma människor mindre i världen — vill du bli min bundsförvant? — — — Hon satt tyst en stund, men så ljusnade blicken. — Tänk, om mor skulle få ett eget hem igen! — Det kom en käftig glans i ögat. Hvad hon skulle göra det varmt och ljusst. Svårar blir väl snäll mot henne, tror du inte? — Ja, det kan jag försäkra dig, han var alltid god mot min mor. — De båda lyckliga makarna uppgjorde tvärt planen om att i sitt hem ofördröjligen föra samman far och mor. — Du skall få se, vi lyckas, Dagmar, sade grosshandlarn med tillförsikt.

Så hände det sig, att brukspatron Bergvall en dag saktat klef ut på perrongen i G., där han mottogs af sin son. — Välkommen, far, sa junior, skakade hand med gubben och stack sin arm förtroligt under hans. — Och med en glimt i ögat tillade han — och nu far, åka vi hem i min bil. — B-i-l — — b-i-l — — stammade brukspatron. Omöjligt, min son — jag äger aldrig i bil. — Men för Isidor junior fanns inga omöjligheter. Han hade en handfast chaufför, och innan gubben hann säga smack, satt han innanför den slipade glasrutan och såg gator, hus och människor dansa förbi i svindlande fart. Det brusade och susade för den gamles öron, men junior bara log, ty ännu fanns det allt litet rackartyg kvar i pojken. — Puh, puh, pustade gubben. Något mera kunde han inte få fram, hans enda rediga tanke var, om inte den moderna språkfa-len tänkte stanna snart — troligtvis omöjligt med en sådan fördömd fart. — Men hvad kan man inte i det tjugonde århundradet — det frustande odjuret stannade helt tvärt framför den ståtliga Bergvallska villan. Grosshandlarn hjälpte sin far ur bilen i i vestibulen, hvars rutade golfplattor denne genast observerade.

Tusan, så behändigt schackbräde, sa han, här kan du bli en bra löpare, min son, — du som gjort en så snabb karriär — och far din må väl duga till bonde, skrattade han. — Jag är redan matt, jag, och han torkade sig med den volymiösa snusnäsduken. — Men pojken var snart färdig med ett nytt schackdrag. Han förde sin far in i hissen och smälde igen dörren. — Mörk arrest, brummade gubben, men hvad nu då, stod sonen i förbund med osynliga andar? Som genom ett trollslag fick han det ljusst, så ljusst till och med, att gubben kunde skåda sitt eget förblufade uttryck i spegelväggen, och så kände han med detsamma, hur det bar iväg uppåt. — Backa, din spjufver, så samnt hissnar jag inte, och han grep tag i Isse och sjönk vanmäktigt ned på bänken. Men innan han hunnit sansa sig, trampade skinnaloscherna åter på schackrutorna i öfre entrén, och han stod väntande på nästa öfver-raskning i detta förtrollade slott.

Dragning denna månad

Åby-Lotteriet

för frivilliga fångar.

Pris 2 kr. pr lott. 12,500 vinster.

Var 8:de lott vinner.

Högsta vinsten värd 9,000 kr.

enastående rikhaltig, lätt realiserbar, samman-satt af följande olika saker:

- Biblioteksmöbel från Nord. Kompaniet.
- Bibliotek i urval, alla böcker bundna.
- Motorcykel från Huskvarna.
- Kaffeservis kontr. silver från Guldsmeds-bolaget.
- Silverschatull 8 1/2 duss. nysilver från D:o Piano av mah. från Bergqvist & Nilsson.
- Oljefärgstaylor av prof. Arborelius och Odclmark.
- Rödlakansmatta från Svensk Hemslojd.

2:dra vinsten värd 8,000 kr

Möbler till 4 rum i rena antika stilar: Salong i Louis-XVI, Matsal i Rennässans, Sängkammare i Empire, Kabinett i Rococco.

3:dje vinsten värd 6000 kr.

Motor-racerbåt av ny typ, c:a 14-15 knops fart från A.B. Hästholmsvarvet. 11 vinster i värde 9,000-1,000 kronor. 82 " 900-100 " Lägsta vinstvärde 5 kronor.

Sammanl. vinstvärdet 120,000 kr. Insend skynsamst rek., märkt X i adr. Åbylotteriet, Artillerig. 60, Stockholm, varefter lotter sändas mot post-förskott för lotterna å 2 kr. pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Bese vinstutställningen Birger Jarlsgatan 16.

Vill Ni märka,

så anlita Ingeborg Zethelius' märk-böcker eller Sam Anderssons »Mo-därn märkbok». Nya upplagor nu utkomna, tillökta med diverse nykomponerade broderi-mönster, utan prisförhöjning: Zethelius å 1:25, Anle s o å 1:50.

Vill Ni virka,

så fås 186 härliga mönster i Alva Armanns nykomna Virkbok å 2:50, allt i boklådorna på

Lars Hökerbergs förlag.

Elektriskt pianino

med själfreglerande nyantering är till salu för kr. 2,850:— på avbetalning med 75 kr. pr månad eller kr. 2,700:— pr kontant.

Pianofabriksaktiebolaget Gustafson & Ljungqvist H. M. Konungens Hovleverantör. NORRKÖPING.

MER OCH MER

öfvertygas den ärade almänheten om att **VYV-TVALEN** är den fönemsta bland tvälar. Vyv-Tvälen säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekliperingsaffär. Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik, YSTAD.

Plastiska operationer

Före behandl.

för borttagande av förfulnande bildningar såsom värtor, leverfläckar, smärre s. k. eldsmärken, gamla ärr, tatueringar, **harmynthet**, djupare veck och rynkor i ansiktet — medelst den i Amerika och på kontinenten använda "facial extension"-metoden, som i en gång gör ansiktet fritt från rynkor — tillbakaliggande af utstående öron, med ett ord alla plastiska operationer utföras på mitt insti-tut af legitimerade läkare och kirurger, specialister på respektive områden.

Efter behandl.

Parafininjektioner

för utfyllande av insjunkna näsa, haka och missbildade partier utföras. På förekommen anledning varnas bestämt för att låta annan än läkare utföra parafininjektioner och dylika behandlingar, enär endast läkare kan lämna betryggande garanti. Mottagning dagligen kl. 10-7.

FRU MARIA ENQUIST, ex. sjukgymnast. Institut för Skönhetsvård och Plastiska Operationer.

A. T. 226 62. Stockholm Biblioteksgatan 6-8. R. T. 160 68.

Lejon Pantar & Strumpor
ÄRO AF BÄSTA KVALITE & OMSORGSFULLASTE UTFÖRANDE
FÖRSÄLJAS ÖFVERALLT

mjölk, 1 ägg, salt 1 msk. smör (20 gr.)
Till fatet: 1 msk. smör (20 gr.)
Till panering: 1 ägg, 1 msk. vatten, 1 msk. finhackad purjolök, 1 del stötta skorpor.
Till stekning: 2 msk. smör, (40 gr.) citronsaft.
Till garnering: 1 citron.
Beredning: Mjölken uppkokas, managrynen vispas och få koka till en fast gröt, eller omkr. 20 min. Det uppvispade ägget, iröres och gröten får, under rörning, sjuda öfver elden. Det kalla smöret iröres, och massan afsmakas med salt, hvarefter den utbre-des tämligen tunn på smordt fat och öfverpånslas med resten af smöret. När massan kallnat, utskäres den till trekantiga snibbar. Ägget uppvispas med vattnet och den finhackade purjolöken (de inre hvita bladen) tillsättes. Snibbarna pens-las med äggblandningen, vändas i de stötta skorporna och stekas vackert gulbruna på båda sidor. De läggas upp på varmt fat och smöret i pannan afsmakas med citronsaft och sås slås öfver snibbarna. Garneras med refflade citronskifvor och persilja samt serveras med kaprissås, potatis och salad.

6 nya, värdefulla originalarbeten:

Hjalmar Holmquist:
Engelsk högkyrka, låg-kyrka, frikyrka
i deras historiska tillkomst 1559-1689.
Pris kr. 3.25

Cecilia Bååth-Holm-berg:

Från gammal tid och ny.
Med 118 illustrationer. Pris 4.75

Ester Nennes:
Vingar.
Pris kr. 2.75.

Aivva Uppström:
Till Österland.
Historisk be. ättelse. Pris kr. 3.25

Ernst Westerberg:
Svenska drottningar.
Några blad ur våra hävder. Med 10 helsidesplanscher. Häft. 3 kr. klotb. 4.50.

Otto Lundh:
Kulturbilder från 1916 års Tyskland.
Pris 2 kr.
I hvarje bokhandel.
J. A. Lindblads Förlag, Uppsala.

GREGOR PAULSSON DEN NYA ARKITEKTUREN

Meningen med boken är ej att ge en monografisk framställning av Sveriges nya arkitektur och konstindustri. En sådan vore knappast nu befogad, i betraktande av den arkitektoniska genombrotts-tiden, vari vi befinna oss. Avsikten är att ge en föreställning om de riktlinjer efter vilka detta genombrott sker. De äro ej blott estetiska, utan även sociala och ekonomiska. Det går en rörelse genom tiden som bestämt fördrar att få in "skönhet" i vår vardagsmiljöns detaljer. Med förutsättningar för en dylik syntes mellan skönhet och nytt är det denna bok sysslar.

PRIS 10 KR.

INB. 11: 75 KR.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 46. DOMINOUPPGIFT.

16 dominobrickor:

0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	2	3	3	4
0	1	2	3	4	5	1	2	4	5	2	4	5	4	5	5

ordnas så att summan af prickarna på 4 brickor i vågrät, lodrät och snedt löpande riktning blir öfverallt 18. Äfven skola prickarna i 4 hvarandra vidrörande brickor bli 18. Brickorna på figuren behålla sin plats.

Lösning, märkt pristäfling n:r 46

och försedd med Svenska nationalföreningens mot tuberkulos välgörhetsmärke insändes undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 2 dec. 1916. De två första rätta lösningarna som vid granskningen påträffas, erhålla pris resp. 10 och 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 42.

1. Sardinien — Sardin.
2. Århus — hus.
3. Randers — Anders.
4. Eldslandet — eld.
5. Stora Björnsjön — björn.
6. Hudson — hud.
7. Rom — mor.
8. Salvador — sal.
9. Baltimore — bal.
10. Nagasaki — gas.

Anna H—m.

Vid den företagna granskningen af insända lösningar ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa kontantprisen: Första priset: Fru Aline Oldenheim, Falkenberg. Andra priset: Fröken Anna Lemchen, Jönköping.

IDUNS TIDSFÖRDRIF.

MUSIKUPPGIFT.

X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	n	=	opera.
-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	r	=	tysk romanssångare.
-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	=	opera.	
-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	=	svensk kompositör.	
-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	=	kompositör.	
-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	n	=	operätt.
X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	=	operakompositör.	
-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	=	operasångare.	
-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	=	framstående pianist och kompositör.	
-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	=	opera.	
-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	=	framstående tonsättare.	

De med X betecknade bilda namnet på en berömd kompositör.

Anna H—m.

JOHNSSENS KYCKLINGAR.

Landtbrukare Johnsson sade till sin hustru: »Hör du, Maria, om vi skulle sälja 75 af våra kycklingar, som jag föreslår, skulle vårt förråd af foder räcka 20 dagar längre, men om vi skulle köpa 100 kycklingar till, som du tycker, så blir fodret slut 15 dagar förr.»
»Hur många kycklingar ha vi egentligen?» frågade Maria.
Och det är just frågan — hur många kycklingar var det?

FLAGGAN.

a					
b	b	d	d	e	e
e	e	e	i	i	
l	l	l	n		
n	n	n	n	n	
o	o	o	o	o	r
r					
r					
u					
s					
s					
s					
s					
s					
t					
t					
t					

Bokstäfverna flyttas så att i flaggstängen kan läsas namnet på en berömd svensk fältherre och i de vågräta raderna namnen på följande fem stora män: 1) amerikansk uppfinnare; 2) svensk uppfinnare och donator; 3) romersk kejsare; 4) konung af ynglingaätten; 5) berömd nederländsk målare. K. W.

ARITMOGRYFKVADRAT.

1	2	3	4	5
4	7	6	7	8
7	6	9	7	10
4	11	12	4	6
13	4	13	4	14

1. Härskarenamn i Persien.
2. En af världsdelarna.
3. Flod i Asien.
4. Berg i Asien.
5. En slags dona.

När de rätta orden äro funna, bilda de med ringar omslutna siffrorna namnet på en grekisk halfgud och läses i följande ordning: 3—7—10—4—13—11—7—1.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 45
CHARAD (1): Oenighet.
REBUSEN: Tigris.

För småttingarna!

Julsats n:r I (4—5 år), n:r II (6—8 år), hvardera å tio påbörjade arbeten. Pr sats 2:10 + frakt o. emball. 0:60.
Kindergarten, Strengnäs.

ALBERT BONNIERS

Nyaste Böcker

- ANNA WAHLENBERG:
Drottningen. Roman. 4: 50.
- MATHILDA MALLING:
Madeleines hem. 4: 50.
- K. G. OSSIANNILSSON:
Prästens barn. Roman. 5: 25.
- MARTIN KOCH:
Guds vackra värld.
En historia om rätt och orätt. Två delar å 6: —.
- M. J. CRUSENSTOLPE I:
Morianen eller Holstein-Gottorpska huset i Sverige. Med talrika porträtt och illustrationer. 6 kr., inb. 9 kr.
- ROMAIN ROLLAND:
Jean Christophe. VI. Antoinette. 2: 50.
- MARY ROBERTS RINEHART:
K. Roman. 3: 75.

IDUNS KOKBOK

afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning, konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- & konfekt-kokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servertvättning. Kokboken är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, med afbildningar af fåglar, fiskar och svampar samt grönsaker jämte 4 styckningsplanscher för kött och 16 olika servertvättningar efter fotografier.

IDUNS KOKBOK

är vår modernaste kokbok till utstyrsel och innehåll. Bokens alla 1.071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Östmans Husmoderskurser o. öfverskådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrannt angifna. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet finna härigenom en säker handledning i

IDUNS KOKBOK

Till salu i alla boklädor erhålles den portofritt mot insänd likvid kr. 5:50, direkt från
**IDUNS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Värdefull Litteratur.

AV GENERAL WILLIAM BOOTH:
Frälsningsarméns lärosatser. 116 sid. Pris —: 60.

Lära och I'v. Fyrtiosex brev i praktiska frågor. 240 sid. Häft. 1: 40 klotb. 1: 75.

AV FRU CATHERINE BOOTH:
Liv och död. En samling frälsningsföredrag. 198 sidor. Häft. 1: —, klotb. 1: 75.

Populär kristendom. En serie föredrag över olika religiösa ämnen. 205 sidor. Häft. 1: —, klotb. 1: 75.

Gudaktighet. Föredrag över ämnen, berörande det kristliga troslivet. 188 sidor. Häft. 1: —, klotb. 1: 75.

AV GENERAL BRAMWELL BOOTH:
Allas tjänare. En intressant skildring av själavinnarens liv, karaktär och arbete. 151 sidor. Häft. 1: 25, klotb. 1: 75.

En helig man från 17:de århundradet (Broder Lawrence). 64 sidor. Klotband 1: —.

BÖCKER AV ANDRA FÖRFATTARE:
General William Booth. Av kommandör G. Railton. En intressant skildring av generalens liv och verksamhet. 179 sid. Tryckt på fint, träfritt papper. Häft. 1: 70, klotb. 2: —.

Levnadsteckning över Catherine Booth. Av kommandör Oliphant. 22 fina illustrationer. 208 sidor. Klotb. 3: —.

På helgens väg. Av överste Brengle 206 sid. Häft. 1: —, klotb. 1: 50.

Själavinnarens hemlighet Av överste Brengle. 132 sidor. Häft. 1: —, klotb. 1: 50.

Moralisk uppfostran. Av S. Roussel. Tre föredrag i uppfostringsfrågor. 82 sidor. Häft. —: 50.

Stopp-signaler. Av J. Caughey. Sju väckelseföredrag. 96 sidor. Häft. —: 60.

Röda fanor Del II. Ny samling poem. av armeförfattare. 192 sid. Häft. 2: —, klotb. 2: 75.

Under trefärgad fana. Illustrerad beskrivning av Frälsningsarméns arbete i Sverige. 160 sidor. Häft. 1: 25, klotb. 1: 75.

Premieböcker för söndagsskolor. Illustrerade och försedda med i flera färger tryckta omslag. Utkomma: Morgonrodnad, Snökristaller, Rosenskimmer, Vintergatan och Barnens julljus. 48 sidor vardera. Pr häfte —: 25.

Ungdomsbiblioteket. En samling biografier över andliga kämpagestalter från olika läger och tider. Klotb. —: 75 pr del.

I. Konsul Booth-Tucker.... 128 sidor.
II. Kommandör Dowdie..... 128 >
III. Fransiskus 160 >
IV. Stabskapten Apelkvist... 115 >
V. Överste J. Junker 122 >
VI. Savonarola 118 >
VII. Oberlin 125 >
VIII. Elisabet Fry 116 >

Frälsningsarméns sångbok. Klotband 1: —, rött chagrinn. 3:25, svart d:o 3:25, rött spaltchagr. 2:75, svart d:o 2:50, svart chagrinn 2:75.

Frälsningssoldatens strängspel. Del II. Ny samling sånger med melodier och utsatta gitarrackord. 152 sånger. Klotband 1: — häftad —: 75.

Musik till Frälsningsarméns sångbok. 420 melodier, arrangerade för blandad kör, orgel eller piano. Häft. 5: —, klotb. 6: —, skinnb. 9: —.

Favoritsånger. Nya sånger med musik för orgel eller piano. Varje samling innehåller ett tjugotal sånger. Tolv häften utkomna. Sjätte, nionde och tolfte samlingarna endast tröstämliga sånger för kvinnokör. Första och andra häften avslutade. Pris pr häfte —: 50.

Biblar o. Nya Testamenten i rikt urval.

I MISSIONÄRENS SPÅR

Av brigadör E. Richter.

2:a reviderade upplagan.

Av denna synnerligen intressanta, livfulla och originella skildring från en resa i Indien, Japan och Korea såldes första upplagan på några få veckor. 380 sidor. Tryckt på fint, träfritt papper. Pris häft. 3: —, fint klotb. 3: 50.

Ovanstående böcker kunna rekvireras genom varje Frälsningsarmé-kår eller direkt från Frälsningsarméns Handelsdepartement, Östermalmsgatan 24 & 26, Stockholm 5, samt från Handelsdepartementets filial, Södra Allégatan 9, Göteborg.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna, 25-30 år, erhåler d. 20 jan. 1917 plats på herrgård i södra Halland att undervisa tvenne flickor i vanliga skolämnen, språk och musik. Sv. med betygsafskrifter och uppgift om föregående anställning till »A. E.», Iduns exp. f. v. b.

I DISPONENTFAMILJ vid bruk i Dalsland får bildad flicka plats som hushållsfröken. Familjemedl. Tvenne jungfrur finnas. Goda lönevillkor. Vid. Nya Inack-byån, Jakobsbergsg. 34 I Stockholm.

SOM SÄLLSKAP och hjälp åt äldre dam, bosatt på landet, erhåler bildad flicka plats den 15 instundande dec. Någon kunnigh. i sjukv. önskv. Lön 300 kr. pr år. Fröken Lybecker, Forsby, Eds Bruk.

ANSPRAKSLÖS DUGLIG flicka som vill åtaga sig en ensamjunktur syssl. o. är kunnig i matl. bakn., samt handarb., får plats i fam. med ett barn. (Lärfröken finnes). Bekvämt våning. Eget litet rum. Sv. till »God plats genast», Iduns exp.

Angenäm framtidsplats finnes i hem där husmoder saknas för hederlig bild. flicka, helst med någon språk- o. musik-kunskap, som med ordning och omtanke kan fö. est. ås. öst tjänstemannahem på landet (nära stad) 2 barn, resp. 12-14 år behöfva vård samt hjälp med läxor. Sökanden må vara viss om att blifva beh. med aktning o. förtroende. Tacks. emotseende sv. med foto märkt »Forest» under adr. S. Gumali Annonsb., Stockholm f. v. b.

Alfsborgs läns förening mot tuberkulos årnar från och med år 1917 anställa

2 Hem (Dispensär-)sköterskor, en i norra, en i södra delen af länet. Aflönning: 1,000 kr. som lön, 200 kr. som hyresbidrag, 200 kr. kostpengar. Ansökningar, åtföljda af utbildnings- och tjänstgöringsbetyg insändas före 15 inst. december till Förste p. o. v. insal. äk. Nils Englund, Vänersborg.

Barnsköterska van vid späda barns vård och villig att sköta lillens tvätt samt delat. i lite lättare syssl. erh. plats nästa mån. Sv. med betygsafskr., foto o. lönepret. insändes till »J. L.», p. r., Växjö.

En bildad flicka, 25 å 30 år, med jämnt och gladt lynne, som vill åtaga sig, att med hjälp till frökysslor sköta hushållet hos två damer på landet (en äldre o. en yngre), får god plats den 1 inst. dec. Den som är något van vid sjukvård har företräde. Sv. jämte foto, rek. och löneanspråk sändes till »Gladt lynne», Hesselholm.

PLATSSÖKANDE

BÄTTRE FÖRLOFVAD FLICKA önsk. under någon tid komma till något större, bättre hem, helst på landet, för att som familjemedlem deltaga i allt, någon lön önskvärd. Sv. till »Nov. 1916», Ulrichehamn p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

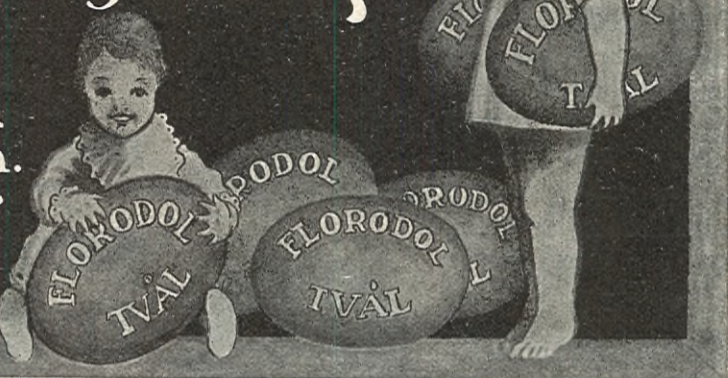
En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

FLORODOL-TVÅLEN

är barnens förtjusning.

Använd Florodol-Tvålen vid tvättning av de små. Den bevarar och stärker deras fina hud och rosiga hy.

ENKEL 47 ARS FLICKA som genomgått kurs i matl. å hotell önsk. pl. nu el. dec. Något lite kunnig musik o. handarb. Sv. till »S. P.», Sölvesborg p. r.

UNG FLICKA, med tekniska anlag, kunnig i handarb. en, äfven väfning, van vid skrifgöromål och med någon vana i affär, önskar lämplig anställning snarast. Tacks. för sv. till »A. N.», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA, som genomgått landt-hushållsskola önskar plats på egendom att mot fritt vivre, ev. någon lön deltaga i ladjärdsgöromål samt väfning. Är äfven villig hjälpa till i hushållet. Svar emotes tacks. t. »Snarast», Värnamo p. r.

KV. EXAM. SJUKGYMNAST önskar plats som massös, hjälp och sällskap. Sv. till »Exam. 1916», Iduns exp.

23-ÅRIG ENKEL FLICKA önskar pl. i liten och vänlig familj helst där jungfru finnes som hjälp och sällsk. kunnig i alla slags sömnad och handarbeten, tacks. om något tillfälle gifves att lära bättre matlagning. Lön önskvärd. Sv. inom 8 dagar till »Rosa K.», Borby p. r.

FLICKA, ordentlig och pålitlig önsk. plats i god familj till 1 dec. att deltaga i allehanda göromål. Sv. till »Västgötska», Iduns exp.

UNG FLICKA kunnig i handarbeten samt kläd- och linnesömnad önsk. plats att biträda i slöjd i skola el. dyl. Tacks. för sv. till »Pålitlig 22», Iduns exp.

VÄRDARINNA söker plats hos nerv-, sinnes- eller annars sjuk person. Mångårig vana. Svar till »Arbetsglädje», Iduns exp. f. v. b.

27-ÅRIG LÄRARINNA önsk. under ferien 1 dec.—10 febr. lämplig selsättning såsom hjälp i hushållet läxläsning samt skrifgöromål. Sv. till »Sörmlänning», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA med småk. ex. önsk. 1 dec.—10 febr. plats i treflig fam. såsom hjälp i hushållet och sällsk. Event. läxläsning. Glad öfver sv. blir »Sigsid», p. r. L. e. k. e. y. d.

BILDAD 20 ARS FLICKA önskar komma i finare familj där ungdom finnes (event. större herrgård å landet) för att få lära hushållsgöromål. Svar med prisuppgift (inom 8 dagar) till sign. »99», Sv. Telegrambyrån, Örebro.

UNG, KV. EXAM. SJUKGYMNAST med högsta betyg och de bästa rek. önsk. plats på landet i fam. el. hos ensam dam, som massös, hjälp o. sällsk. Sv. t. »Vintern 1916», Göteborg 3.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringsätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

BÄTTRE FLICKA kunnig i handarbete, sömn. o. enkel matl., önsk. mot fritt vivre o. liten lön plats som husmors hjälp i god fam. (nov. el. jan.). Sv. till »Småländska 1916», Iduns exp. f. v. b.

EXAM. SJUKGYMNAST, med utm. betyg, önsk. plats i fam. Är villig deltaga i lättare husliga göromål. Sv. till »Sjukgymnast», Hvetlanda p. r.

UNG BÄTTRE FLICKA önsk. plats som hjälp i familj. Sv. till »Familjemedlem», Brunsta.

BÄTTRE, NÅGOT MUSIKALISK, samt sykunnig flicka önskar plats som hjälp och sällskap. Helst i Vermland. Svar till »Familjemedlem», Iduns expedition, Stockholm, f. v. b.

Husföreståndarinna. Änkefru af god familj önskar mot fritt vivre få verksamhet i ett godt hem där husmoder saknas. Hemma i allt som hör till ett ordentligt hems skötande. Sv. till »H. B.», Iduns exp.

Elementar-bildad flicka

som på egen hand förestått såväl matlagning som matvaruköp, önskar plats i större, finare hushåll att vara husmoder behjälplig. Svar till »Thyra», Annonskontoret Svea, Norrköping.

INACKORDERINGAR.

BARNHEM, nybildat, i vacker trakt af Blekinge, där späda barn erhålla god vård af skolad personal. Betaltning 3,000 kr. i ett för allt. Goda rek. kunna företes. Benäg. sv. sändes till »Barnhem», Iduns exp.

Nervsjukhemmet JOHANNERO

beläget invid Göteborg mottager för behandling nervsjuka, som önska vårdas å lugn och behaglig trakt på landet. Läkarevärden bestrides af d. r. Einar Rodhe.

Cecilia Lennings och Ellen Svenson, Ex. Sjuksköterskor.

Postadress Johannero, Utbynäs, Göteborg 6. Rikstelefon 23 Utbynäs.

Fosterbarn.

Bildad välsituerad familj önskar som eget barn upptaga en frisk och rar flicka med trefligt utseende af god härkomst ej öfver 2 år. Svar med nödiga upplysningar och om möjligt foto till »Göteborgsfamilj», Kiosken Stora Teatern, Göteborg.

Babylådan
Inneh. fullständig utrustning af 2 omgångar för spæde barn, välsydt och af bästa kvalitet, pris 10 o. 15 kr pr låda beroende på monter. Sandes mof efterkr. A. C. Cronquist & Son, Rikstel. 8 15 MALMO

Brudutstyrlar
såväl enkla som finare, samt Dam- och Barnunderkläder ständigt på lager i Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö. Rikstel. 48 12.

Fastighet

naturskönt bel. i närheten af stad i mellersta Sverige, afsedd och inredd till pensionat eller sjukhem — ca 25 bäddar — Taxeringsvärde 48,000, säljes billigt om snar uppgörelse. Inteckningar underlättas köp. Närmare meddelar kronolänsman Rob. Petersson, Kneipbaden.

Lektioner i Linnesömnad, även blusar, underkjolar, sportskjortor och barnkläder. Elever mottagas dagligen 12 sept.—15 dec., 10 jan.—10 juni. Karin Egnér. Eva Egnér. R. T. 35 30. Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04

Nanny Holmstedt: För det finare köket.
En ny kokbok med ny och praktisk uppställning. Ger 320 beskrivn. å frukost-, lunch-, middags- o. kvällsrätter. Anvisar elegant uppläggning. Ersätter kokfru o. finns i alla boklädor prydligt inb. å 2: 25.
Lars Hökerbergs förlag.

Tvättäkta
handmålning på siden och alla ljusa tyger medelst Helios-Sol-färger för hvarje konstläskande dam taga kännedom om för smyckning af klädningar, blusar, hättor, kragar, dukar, bordlöpare, gardiner etc. Under visningshäfte mot 35 öre i firmärken. Färgerna försäljas från lager.
Svenska Heliosdepöten Maria Stenmark, LJUNGSBRO

Ferrin
Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

15000 vinster JOURNALIST-LOTTERIET 15000 vinster

2 kr. pr lott. HUVUDVINSTER: 2 kr. pr lott.

En villa i Stockholm . . . 8,000 Kr.
eller efter vinnarens fria val

En villa i Göteborg . . . 8,000 Kr.

Lotteriet gäldar till ett belopp av 8,000 kr. byggnads-kostnaderna för en villabyggnad efter vinnarens fria val på något av trädgårdsområdena i Ulfsunda eller Appelviken i Bromma, Stockholm, eller Bagargården i Göteborg.

Två bekymmerfria år . . . 8,000 Kr.
Vinnaren äger uttaga varor för 8,000 kronor under åren 1917—1918, antingen i Stockholm hos A.-B. Nordiska Kompaniet eller i Göteborg hos firmorna: Helander & C:o, A. von Reis, Hulda Sköldberg, Henry Törnsten och Vollmers—Meeths.

Dessutom ett mycket stort antal särdeles värdefulla vinster, varav en del utställas i lotteriets utställnings-lokal gamla Nord. Komp. vid Stureplan, Stockholm. OBS.! Dragnin sker så snart lotterna slutsålts, dock senast den 30 december 1916.
Lottor till landsorten kunna rekvideras utan försökslikvid, helst å brevkort, hos lotteriets exp., Stockholm P. I, då 35 öre till porto och dragningslista tillkommer.

En jordegendom om 30 tld prima åkerjord och 30 tld skogsmark . . . 8,000 Kr.
eller efter vinnarens fria val

En kreatursbesättning för . . . 8,000 Kr.

Jordegendomen är inköpt genom Nationalföreningen mot emigrationen och är avsondrad från Weda gård i Angarns socken 2¼ mil från Stockholm, 4 km. från Rydbo station. Kreatursbesättningen består af 1 arbetshäst, 5 kor och 2 kvigor av Ayrshirefyp och från framstående besättning, samt 2 st. försökl. avels-suggor.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

Dr Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
ÅKOMMOR.
Kungssportsplatsen 2. Göteborg.
Tel. 45 46.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301.
För behandling af stödj- och rörelseorganens
skador, sjukdomar, deformiteter och
funktionsrubbingar.

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enl. kungl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter
som en kurs vid Gymn. Central-
Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J.
Arvedson: adr. Odeng 1. Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. 12 Jan.
Begär utförligt prospekt!

ROYAL WINDSOR
Del berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
Dortager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionne. En alljämt
stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,**
Hoflev. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af
långa ögonfransar och tjocka ögon-
bryn. Pris 6 kr. + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverant. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Majorskan Edmanns
utsökta
Crème Idéale
är af kunnare ansedd som mest för-
skönande och mest elegant. Bleker
frånkrnar och leverfläckar, gör hyn
ungdomligt vacker.

Mot grått hår!
Härmed meddelas att det utmärkte
och så mycket efterfrågade hårvattnet
mot grått hår, som förhindrar
hårafall och fullständigt
borttager mjäll och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins
Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5
Sthlm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken n. Rikstet.
Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Vår erk. prakt. apparat för **ansikts-
massage** bör ej saknas bl. hvarje dams
toilettisaker. Bort med crème och smör-
medel. Nervenergien, **grunden till det
blomstrande utseendet förnyas.** Även
utm. medel mot **hufvudvärk, snufva** m. m.
Pris gen. stor oms. end. 2 kr. m. bruks-
anv. + postf. porto. A.-Bol. Sv. Hus-
gerädsfabriken, Moälven.

Turkiska badet
i Malmstorgsbadet är öppet hvarje
torsdag för damer. Yppersta medel
för bibehållandet af smärt figur
och fin hy. Badet är angenämast,
om man är flera i sällskap. Pris före
kl. 12 kr. 1:50, efter kl. 12 kr. 1:75.

Tvätt!
Tvättning och mangling af privat-
kläder utföres på ett i allo förstklassigt
sätt i **Mälarebadets Tvätt-
& Strykinrättning** till ett pris
af **35 öre** pr kg. för tvättposter
öfverstigande 20 kg. Afgiftsfri af-
hämtning och hemsändning.

Allm. 93 44. Riks 38 15.

H.G. Söderbergs
Import-AB
Prima Antracit

Hemköres till alla stadsdelar i poster om
minst 1 hl.

Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

MUSIKEVENEMENT

A. B. Nord. Musikförlaget
Scholander—Wilhelm Hansen.
Regeringsgatan 35.
A. T. 12 81. R. T. 12 91.
STOCKHOLM.

Lämpligaste julklapp!

"FRU MUSICA"
NORDISKA MUSIKALBUMET, andra bandet, är **nu utkommet** med
om möjligt **ännu gedignare innehåll** och i **ändå vackrare ut-
styrels** än första bandet.

**"FRU MUSICAS" stora suc-
cés** i fjol kommer att i år **över-
träffas**, därför tala alla tecken.
Bandet kan betecknas som ett
**enastående förstklassigt mu-
sikverk.** Omslaget är även i år
tecknat av

EINAR NERMAN.
Andra bandet, liksom det för-
sta, tryckes **endast 1 gång**, kan
således, då det är utsålt, **aldrig
mer fås**, varför det är av vikt att
köpa medan det ännu finnes.

"FRU MUSICA"
kommer att utges i en fortlö-
pande följd av band, varför det
är skäl att ej hoppa över något,
som eljest kommer att fattas i
samlingen.

- INNEHÅLL:**
Piano 2 händer.
1. Per Gynt. Stort melodi-urval. *Edvard Grieg.*
 2. Menuett ur pantomimballetten "Per Svinaherde" *Kurt Atterberg.*
 3. Parsifal. Långfredagsundret och slutet. *Richard Wagner.*
 4. Parsifal. Förspel *Richard Wagner.*
 5. a. b. Två efterlämnade pianostycken. *A. F. Lindblad.* (Efter hittills uttrycka manus-kript)
 6. Préludie ur "Das wohltemperirte Klavier" *J. S. Bach.*
 7. På Sicilien. (Cavalleria rusticana) *Pietro Mascagni.* (Stort melodi-urval.)
 8. Det fjärran landet. (Le rays lointain.) Op. 41 N:r 2 *Emil Sjögren.*
 9. Crescendo *Per Lasson.*
 10. Elitzebas klagan. Ur musiken till "Det förlovade landet" *Armas Järnefelt.*
 11. Böjlesång ur "Skärgårdsbilder". Op. 17 *Hugo Alfvén.*
 12. Berömd preludie. Op. 3. N:r 2 *S. Rachmaninoff.*
 13. Svenska danser. N:r 3 *Algot Haquinus.*
 14. Mästersångarna. Prissång. *Richard Wagner.*
 15. Veslemöjssång *Johan Halvorsen.*
 16. Oktober ur "Årstiderna". Op. 37 *P. Tchaikowski.* (I Ludvig Schyttes bearbetning.)
 17. La Coquette. Valse de salon. Op. 10 *Gustav Hägg.*
 18. Altonen. (Le Soir.) Op. 12. N:r 3 *Ludvig Schytte.*
 19. Serenad. Op. 15. N:r 1 *Agathe Backer-Gründahl.*
 20. Vals. Op. 59. N:r 3 *Christian Sinding.*
 21. Litanía. (Litanei.) *Fr. Schubert.*
 22. Skandinavisk Folkemusik. Polska *Emil Hartmann.*
 23. Skandinavisk Folkemusik. Norsk bondedans. *Emil Hartmann.*
 24. Skandin. Folkemusik. Själländsk bondedans. *Emil Hartmann.*
 25. Lustspels-ouvertyr. Op. 73 *Kéler-Bela.*
 26. Söng.
 27. Julens vaggång. (Översättning: Sven Scholander) *Edvard Grieg.*
 28. Sverige. (Ny festerländsk sång.) *Sigurd v. Koch.*
 29. "Klocka, ring fred". Populärt arrangement *Sophus Andersen.*
 30. "Min stamfar hade en stor pokal". Op. 7. N:r 3 *Wilhelm Stenhammar.*
 31. Pajazzo. Serenad. "O. Colombine". *R. Leoncavallo.*
 32. "En Engel har rört din Pande". Op. 24. N:r 4 *P. E. Lange-Müller.*
 33. På dansbanan. Op. 28. N:r 1. *Karl Valentin.*
 34. Elegi *J. Massenet.*
 35. "Nu brister i alle de Klotter". Op. 26. N:r 2 *Eyvind Alnæs.*
 36. "Så sakta ringde klockorna". Op. 52. N:r 2. *Selim Palmgren.*
 37. Arnes sang. "Örnen lofter med sterke Slag". *Peter Heise.*
 38. "Jeg trænger ej Lyset tænde". Op. 40. N:r 5 *Christian Sinding.*
 39. Den vackra sorentinskan. (La bella Sorentina) *Ivar Hallström.*
 40. Höststämning... *Andreas Hallén.*
 41. Sæterjentens Søndag *Ole Bull.*
 42. "Dig elsker jeg" *Edvard Grieg.*
 43. Vindens visa *Olallo Morales.*
 44. "Hvor skulde jeg kunde glemme dig" *August Enna.*
 45. Visor
 46. Stilleben. Handklayers-vals *Nalle Hallén.*
 47. Stenknacker-Kalle. (Fritt efter Aakjærs "Jens Veimand" af Sven Scholander) *Carl Nielsen.*
 48. Entract-Gavotte. Med recitativ af Nalle Hallén *Gillet.*
 49. Lelle Karl-Johan. (Gustaf Fröding) *Charles Kjerulf.*
 50. En vacker visa. (Axel Engdahl.) Hansy Petra-succés *Ivar Widén.*
 51. Vuggevise for Lillegut *Per Winge.*
 52. **Piano 6 händer.**
 53. Festpolonäs *Johan Svendsen.*

Pris: Häftat Kr. 3: 50, Bundet Kr. 5: 50.

BESTÄLLNINGSSSEDEL. Beställ i tid innan
upplagan tar slut!

Namn

Adress

Fås i varje Bok- Musik- & Pappershandel.

Förutom
1:ma Engelsk och Tysk Antracit
tillåta vi oss rekommendera
Antracitbriketter
såsom *synnerligen lämpliga* för kamineldning
och eldning på galler i kakelugn.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o A.-B.
Riks- och Allm. Telefon: "LUNDSTRÖMS"

MÄRKET MARKATTAN

TVÄTTAR ICKE KLÄDER.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såpval Aktiebolag
Göteborg

Prima Engelska
Antracitkol, Ångkol, Hushållskol,
Koks & Smideskol
ständigt på lager till lägsta dagspriser.
Telefoner: Namnanrop "Lavéns Kolimport"
Lavéns Kolimport A.-B.
17 Mälartorget 17

Elfkullens Husmodersskola
börjar sin värkurs 15 jan. Undervisn. i fiare och enkl. matlag., bakn. kon-
serv. väfnad och handarb. m. m. Hल्पension. Prosp. mot dubbelt porto.
Adr Jemshögsby.

Lilip Holmqvists
Handelsinstitut
N. Allégat. 7, 1 & 2 tr., Göteborg.
Grundat 1885. Rt. 21 27 & 91 60. Främsta
och största enskilda handelsläroverk i
landets främsta handelsstad. Egen läro-
verksbyggnad.

Tänk på våren!

Då man vid den tiden kommer ut till sitt sommarställe är det angenämt att se Tulpaner, Narcisser, Crocus, Scilla m. fl. blommor i bäckarne. Plantera därför nu. Blomsterlökar planteras även i lådor eller krukor, som ställas i mörk frostfri källare. Efter rotbildningen upplagas lådorna eller krukorna i våningen i Januari.

Tjäders Fröhandel
Stora Nygatan N:o 1 och Oxtorgsgatan N:o 7.

Skånska Handelsbanken.
Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
Filialer: Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.

Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i
öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack

Idun utgifves denna vecka i A och B.